

UHASSELT

KU LEUVEN

Maastricht University

KNOWLEDGE IN ACTION

Faculteit Rechten

master in de rechten

Masterthesis

De professionele voetbalsector onderworpen aan de preventieve antiwitwaswet: quo vadis?

Ruben Vanderheiden

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten, afstudeerrichting rechten

PROMOTOR :

Prof. dr. Niels APPERMONT

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

www.uhasselt.be

Universiteit Hasselt
Campus Hasselt:
Martelarenlaan 42 | 3500 Hasselt
Campus Diepenbeek:
Agoralaan Gebouw D | 3590 Diepenbeek

2021
2022

KU LEUVEN

Maastricht University

Faculteit Rechten

master in de rechten

Masterthesis

De professionele voetbalsector onderworpen aan de preventieve antiwitwaswet: quo vadis?

Ruben Vanderheiden

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten, afstudeerrichting rechten

PROMOTOR :

Prof. dr. Niels APPERMONT

1. Samenvatting

In deze masterscriptie wordt er onderzoek gedaan naar de impact van de verplichtingen van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten op de werking van een Belgische professionele voetbalclub. De Belgische professionele voetbalclubs werden door de wet van 20 juli 2020 houdende diverse bepalingen tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten binnen het toepassingsgebied van de wet van 18 september 2017.

De impact van de verplichtingen worden tweevoudig bekeken. Zowel de impact op de interne structuur als de impact op de concurrentiepositie van de clubs op de internationale transfermarkt wordt geanalyseerd via een beschrijvende en evaluerende onderzoeksmethode. Elke verplichting wordt afzonderlijk beschreven. Na de beschrijving wordt er gekeken hoe elke verplichting kan worden toegepast op de structuur van een professionele voetbalclub. Nadien wordt er dan via een evaluerende methode gekeken naar de invloed die de verplichtingen hebben op de interne structuur van de voetbalclubs en hun concurrentiepositie.

Uit het onderzoek bleek dat de verplichtingen een grote impact zullen hebben de werking van een voetbalclub doordat de verplichtingen volledig nieuwe zijn de clubs. De impact op de werking komt het duidelijkst naar voren bij de aanstelling van een *Anti-Money Laundering Compliance Officer* of AMLCO. Door de verschillende kenmerken waarover de AMLCO moet beschikken, bijvoorbeeld een bepaalde kennis hebben over de nationale witwasbepalingen, zullen de clubs waarschijnlijk een externe persoon moeten aanwerven die moet worden ingepast binnen de structuur. Door de verschillende geldstromen binnen een club zal er waarschijnlijk een groep van experts worden aangesteld in plaats van één AMLCO. Deze groep binnen de werking van een club inpassen vraagt een grote inspanning van de clubs.

De impact op de concurrentiepositie van de clubs uit zich vooral in de verplichting om een voorafgaande cliëntencheck te doen en vermoedens van witwassen te melden aan de Cel voor Informatieverwerking. Die verplichtingen zorgen voor veel vertragingen. Het verzamelen van informatie voor de cliëntencheck neemt veel tijd in beslag doordat de informatie vaak niet meteen klaarligt bij de andere club en de Cel voor Informatieverwerking beschikt over een verzetsmogelijkheid van een aantal dagen. Door die vertragingen kunnen clubs veel minder snel en efficiënt ingrijpen in hun transferdossier. Dit probleem stelt zich vooral wanneer een club binnen een zeer korte tijdsspanne nog een transfer moet onderhandelen en afronden.

2. Inhoudsopgave

1.	Samenvatting.....	1
2.	Inhoudsopgave.....	3
3.	Inleiding	5
4.	Onderzoeksmethoden.....	7
4.1.	Onderzoekscontext.....	7
4.1.1.	Onderwerp: wat ga ik onderzoeken?	7
4.1.2.	Probleemstelling: wat wil ik aankaarten?	7
4.1.3.	Relevantie: waarom moet dit onderzocht worden?	8
4.1.4.	Afbakening: wat zal ik niet bespreken?.....	8
4.2.	Onderzoeksvragen.....	10
4.2.1.	Centrale onderzoeksvraag	10
4.2.2.	Sub-onderzoeksvragen.....	10
4.3.	Onderzoeksmethode	10
5.	De internationale voetbalwereld en witwassen.....	13
5.1.	De voetbalsector als ideaal doelwit	13
5.1.1.	Voetbal is de meest populaire sport ter wereld	14
5.1.2.	The winner's curse.....	15
5.1.3.	Een complex kluwen van interacties.....	16
6.	Opname van de profclubs in de Belgische preventieve antiwitwaswet	17
6.1.	Het Belgische wettelijke kader	17
6.2.	België als pionier.....	17
6.2.1.	Aanleiding van de uitbreiding	18
6.2.2.	Verklaring voor de uitbreiding	19
7.	De impact van de verplichtingen en de concurrentiepositie	21
7.1.	Algemene principes van de verplichtingen	21
7.2.	Verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie	22
7.2.1.	Te identificeren personen.....	22
7.2.1.1.	Het begrip 'cliënt'	23
7.2.1.2.	Het begrip 'zakelijke relatie'	23
7.2.1.3.	Het begrip 'uiteindelijke begunstigde'	24
7.2.2.	Impact op de concurrentiepositie.....	24
7.3.	Organisatie en interne controlemaatregelen.....	30

7.3.1	Ontwikkeling en toepassen van doeltreffende gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen	30
7.3.2.	Impact op de concurrentiepositie.....	33
7.4.	Atypische verrichtingen opsporen en analyseren	36
7.4.1.	Atypische verrichtingen	36
7.4.2.	Controles, analyses en rapportering	37
7.4.3.	Meldingsplicht	38
7.4.4.	Impact op de concurrentiepositie.....	41
7.4.4.1.	Opsporing	41
7.4.4.2.	Analyseren en verslag opstellen	42
7.4.4.3.	Melding aan de CFI.....	43
8.	Tussentijdse conclusie.....	47
9.	Een <i>clearinghouse</i> , de oplossing?.....	51
9.1.	Het <i>Clearing Department</i> van de KBVB/RBFA	52
9.1.1.	Toepassingsgebied.....	52
9.1.2.	Functie	52
9.1.3.	Geen oplossing voor de negatieve impact op concurrentiepositie	54
9.2.	Het opnemen van de professionele voetbalsector in de Europese witwasnormering	55
9.2.1.	Sport en de Europese doelstellingen.....	56
9.2.2.	Sport en de Europese wetgeving	56
9.3.	Naar een Europees <i>clearinghouse</i>	58
10.	Conclusie.....	61
11.	Bibliografie	63
11.1.	Wetgeving	63
11.2.	Rechtspraak	63
11.3.	Rechtsleer	63
11.4.	Varia.....	64

3. Inleiding

Op 5 augustus 2020 publiceerde de Belgische wetgever de wet van 20 juli 2020 houdende diverse bepalingen tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten. Met deze wet wordt Richtlijn 2018/843 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei tot wijziging van Richtlijn 2015/849 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, en tot wijziging van de Richtlijnen 2009/138/EG en 2013/36/EU ofwel de vijfde Antiwitwasrichtlijn.

De Belgische wetgever heeft deze omzetting gebruikt om als eerste lidstaat zijn professionele voetbalsector te onderwerpen aan het preventief gedeelte van de nationale antiwitwaswetgeving. De belangrijkste aanleiding voor de uitbreiding, die niet werd opgelegd door de vijfde Antiwitwasrichtlijn, is operatie 'Propere Handen' en het uitblijven van activiteit op Europees en internationaal vlak. Operatie 'Propere Handen' bracht via een grootschalig onderzoek met talrijke huiszoeken op Belgisch en buitenlands grondgebied verschillende wanpraktijken binnen de voetbalsector aan het licht. De onderwerping van de sector is het antwoord van de Belgische wetgever op deze onthullingen.

Door deze uitbreiding moeten de Belgische profclubs uit de hoogste afdelingen van de Belgische voetbalpiramide de verschillende verplichtingen uit de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten of de preventieve antiwitwaswetgeving naleven.

Het is echter de eerste keer dat een entiteit met de structuur van een voetbalclub wordt onderworpen aan de Belgische preventieve witwaswetgeving. Voor deze laatste uitbreiding waren het vooral financiële instellingen die onderworpen waren aan de preventieve antiwitwaswetgeving. De vraag over welke impact de verschillende verplichtingen ter bestrijding van witwassen hebben op de interne structuur van een voetbalclub rijst dan ook.

Doordat de Belgische wetgever als eerste en enige lidstaat de professionele voetbalsector binnen het toepassingsgebied van zijn preventieve antiwitwaswetgeving heeft gebracht, zijn de Belgische profclubs de enige clubs in Europa en internationaal die rekening moeten houden met nationale antiwitwasbepalingen. De vraag moet dan ook gesteld worden of de verplichtingen die voortstromen uit deze bepalingen de Belgische professionele voetbalclubs in een minder goede concurrentiële positie plaatsen op de internationale transfermarkt ten opzichte van buitenlandse clubs in het kader van een spelerstransfer.

Dit zijn de vragen die in het onderzoek onderzocht zullen worden.

4. Onderzoeksmethoden

4.1. Onderzoekscontext

4.1.1. Onderwerp: wat ga ik onderzoeken?

Op 30 mei 2018 publiceerde het Europese Parlement en de Raad de zogenaamde 'vijfde antiwitwasrichtlijn'¹. Deze richtlijn werd door de Belgische wetgever omgezet door middel van de wet van 20 juli 2020 houdende diverse bepalingen tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten². Eén van de wijzigingen die de omzetting van de nieuwe richtlijn met zich meebrengt, maar niet rechtstreeks voortkomt uit de richtlijn, is de uitbreiding van het personele toepassingsgebied van de wet van 18 september 2017³, ook wel de preventieve antiwitwaswet genoemd. Art. 31 van de wet van 20 juli 2020 verruimt het toepassingsgebied naar onder meer de professionele voetbalclubs uit de hoogste Belgische competitie. De professionele profvoetbalclub wordt de wet gedefinieerd als "elke in België gevestigde onderneming die een professionele voetbalclub bezit of beheert waarvan ten minste één ploeg in het (de) kampioenschap(pen) van het hoogste niveau van de competitie in België speelt".⁴ In de praktijk betekent dit dat ploegen uit de competities 1A en 1B onderworpen zullen zijn aan de bepalingen van de preventieve antiwitwaswet.

België is het eerste Europese land dat zijn preventieve antiwitwaswetgeving van toepassing verklaard op zijn nationale professionele voetbalsector.⁵

4.1.2. Probleemstelling: wat wil ik aankaarten?

In het wetsontwerp van de wet van 20 juli 2020 gaf een juridisch adviseur van de Cel voor Informatieverwerking of CFI reeds aan dat de CFI zich in principe niet verzet tegen de onderwerping van de Belgische professionele voetbalsector aan de antiwitwaswetgeving, maar dat er wel gevaren zijn doordat de sector nog onvoldoende voorbereid is om de verplichtingen na te leven. Eén van deze gevaren is de impact van de bepalingen uit de preventieve antiwitwaswet op de concurrentiepositie van de Belgische topclubs op de internationale spelersmarkt in het kader van internationale spelerstransfers. De onderwerping van de topclubs zal immers nieuwe verplichtingen met zich meebrengen die enkel voor de Belgische en niet voor andere Europese en internationale topclubs zullen gelden. Het is dus niet ondenkbaar dat de concurrentiepositie van de Belgische professionele clubs in het gedrang kan komen.⁶

De concrete impact van de verplichtingen op de werking van een Belgische profclub is nog steeds niet volledig duidelijk en bijgevolg is het ook nog niet duidelijk in welke mate de concurrentiepositie wordt aangetast.

¹ Richtl. (EU) 2018/843 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2015/849 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, en tot wijziging van de Richtlijnen 2009/138/EG en 2013/36/EU, *Pb. L.* 156, 19 juni 2018.

² Wet 20 juli 2020 houdende diverse bepalingen tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *BS* 5 augustus 2020, 57.457.

³ Wet 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *BS* 10 juni 2017, 90.839.

⁴ Art. 31, (m) wet 20 juli 2020.; N., Vandezande, "De Belgische omzetting van de Vijfde Antiwitwasrichtlijn", *D.B.F.-B.F.R.*, 2020/4, (270) 274.

⁵ D. BERVOETS, "België pioniert met streng witwasregime in profvoetbal", *De Tijd* 11 juli 2021, www.tijd.be/ondernemen/algemeen/belgie-pioniert-met-streng-witwasregime-in-profvoetbal/10319141.html.

⁶ Wetsontwerp (J. VANDEBROUCKE) houdende diverse bepalingen tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, Parl. St. Kamer 2019-20, nr. 1324/008, 9-10.

In dit onderzoek wordt er gekeken naar wat er onder de verschillende verplichtingen wordt verstaan en hoe ze een impact kunnen hebben op de werking van de profclub. Na de bespreking van elke verplichting in het kader van de strijd tegen witwassen wordt er stilgestaan bij de mogelijke invloed van de verplichting op de concurrentiepositie van de clubs op de internationale transfermarkt in het kader van een spelerstransfer. In het laatste hoofdstuk wordt er stilgestaan bij de vraag waarom de Europese voetbalsector nog niet binnen de Europese witwasnormering werd gebracht ondanks de grote vraag ernaar. Daarnaast wordt er ook nog gekeken naar een mogelijke oplossing op internationaal vlak.

4.1.3. Relevantie: waarom moet dit onderzocht worden?

Tot voor de uitbreiding van het toepassingsgebied was de wet van 18 september 2017 grotendeels van toepassing op entiteiten uit de financiële sector zoals banken. Dit wordt onder meer ondersteund door de cijfers die jaarlijks gepubliceerd worden door de Cel voor Financiële Informatieverwerking. Uit de cijfers van 2020 blijkt dat 85% van de meldingen die aan de CFI werden gedaan afkomstig waren uit de financiële sector. Het is dus duidelijk dat de wetgever de wet opstelde met deze sector in het achterhoofd. Dit betekent echter dat de wet dus niet specifiek is aangepast om van toepassing te zijn op de professionele voetbalclubs.⁷

De sportsector, met inbegrip van en als grootste sector de voetbalsector⁸, heeft een belangrijke plaats in onze huidige samenleving. Reeds in 2007 erkende de Europese Unie het belang van sport als stimulans voor de verschillende Europese doelstellingen en waarden. De professionele voetbalsector werkt als een katalysator. Jonge kinderen groeien op met en kijken vol bewondering naar de topatleten uit onze nationale voetbalsector, dit zorgt ervoor dat ze zelf interesse krijgen om de sport te beoefenen en dus gestimuleerd worden om doelstellingen als *fair play*, teamgeest en solidariteit hoog in het vaandel te dragen.⁹

Indien de nieuwe verplichtingen die voortstromen uit de preventieve antiwitwaswet de concurrentiepositie op de internationale spelersmarkt van onze nationale topclubs op zo een manier zullen aantasten dat ze niet meer kunnen wedijveren voor de topspelers met andere internationale topclubs zal dat een negatief gevolg hebben voor de sportieve prestaties in Europa. De grote interesse die er momenteel voor de sport is zou dan wel eens kunnen bekoelen waardoor er minder nieuwe spelers bijkomen. Het is dus belangrijk om te weten of de nieuwe verplichtingen een negatieve invloed kunnen hebben op de concurrentiepositie van de nationale profclubs.

4.1.4. Afbakening: wat zal ik niet bespreken?

Naast de Belgische topvoetbalclubs werden ook de voetbalmakelaars en de Belgische voetbalbond opgenomen in het toepassingsgebied. Deze zullen echter niet in het onderzoek worden opgenomen, de scriptie zal zich dus beperken tot een onderzoek naar de Belgische topvoetbalclubs die, gelet op de wettelijke definitie, uitkomen in de competities 1A en 1B.¹⁰

⁷ CFI, "Activiteitenverslag" 2020, www.ctif-cfi.be/website/images/NL/annual_report/jv2020.pdf.

⁸ X, "Fan Favorite: The Global Popularity of Football is Rising", 2018, www.nielsen.com/eu/en/insights/article/2018/fan-favorite-the-global-popularity-of-football-is-rising/.

⁹ EUROPESE COMMISSIE, "Witboek sport", 2007, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0391&from=EN>, 2-8.

¹⁰ *Infra* 5.

De masterscriptie zal zich enkel focussen op de geldstromen binnen een club die zich voordoet bij de transfer van een speler. Naast deze geldstroom zijn er uiteraard nog tal van andere stromen, denk bijvoorbeeld aan sponsoring. Deze alternatieve geldstromen zullen niet besproken worden.

Tenslotte zal het onderzoek zich enkel focussen op de concurrentiepositie van de clubs in het kader van de internationale transfers van spelers. De concurrentiepositie van de clubs wordt op nationaal niveau immers niet aangetast aangezien alle Belgische profclubs aan de regels van de preventieve antiwitwaswetgeving zijn onderworpen.

4.2. Onderzoeksvragen

4.2.1. **Centrale onderzoeksvraag**

Wat zijn juridische implicaties van de toevoeging van de Belgische professionele voetbalclubs aan het toepassingsgebied van de preventieve antiwitwaswet en welk effect kan dit hebben voor de concurrentiepositie van de Belgische profclubs op de internationale transfermarkt in het kader van de internationale transfers van spelers?

4.2.2. **Sub-onderzoeksvragen**

Om een antwoord te kunnen formuleren op de centrale onderzoeksvraag zullen volgende sub-onderzoeksvragen gehanteerd worden:

- Waarom is de voetbalsector en specifiek spelerstransfers zo kwetsbaar voor witwaspraktijken?
- Hoe en waarom werden de Belgische professionele voetbalclubs toegevoegd aan de Belgische preventieve witwasnormering?
- Wat zijn de verplichtingen uit de preventieve witwasnormering en kunnen ze een invloed hebben de op de concurrentiepositie van de clubs?
- Indien er een negatief effect is op de concurrentiepositie, hoe kan deze concurrentiepositie tussen de Belgische en Europese professionele clubs dan opnieuw hersteld worden?

4.3. Onderzoeksmethode

Er zal een selectie van verschillende onderzoeksmethodes gebruikt worden doorheen de masterscriptie. De keuze van onderzoeksmethode wordt ingegeven door de sub-onderzoeksvraag die beantwoord dient te worden. Sommige sub-onderzoeksvragen vragen om een gemengde toepassing.

De centrale onderzoeksvraag is een evaluerende onderzoeksvraag en vraagt dus ook minstens voor de bijhorende onderzoeksmethode. De evaluerende onderzoeksmethode zal de insteek zijn van deze masterscriptie. Bij de verschillende sub-onderzoeksvragen zal er echter ook nood zijn aan de een beschrijvende insteek. Dit houdt in dat er basis van interne evaluatiecriteria een beoordeling van de rechtsfiguur zal plaatsvinden in het licht van de een vooropgesteld norm. De beschrijvende insteek zal gebruik worden om de evaluerende methode voor te bereiden.

Concreet houdt dit in dat een bepaalde verplichting uit de preventieve witwaswet eerst beschreven en uitgelegd zal worden. Nadat de verplichting beschreven werd zal er via de evaluerende methode bekeken worden hoe deze verplichting van toepassing kan zijn op een Belgische profclub en welke invloed de verplichting kan hebben op de concurrentiepositie van de profclubs op de internationale transfermarkt in het kader van een internationale spelerstransfer.

Doordat er met evaluerende centrale onderzoeksvraag gewerkt wordt, ligt de focus niet op één specifieke juridische bron. In deze masterscriptie zal er vooral gewerkt worden met wetgeving en rechtsleer. Rechtspraak komt weinig aan bod aangezien het gaat om een recente juridische ontwikkeling wat maakt dat de rechtspraak op dit vlak nog zeer beperkt is. Het recente karakter van de centrale onderzoeksvraag zorgt er ook voor dat er in dit onderzoek soms met minder traditionele bronnen voor een juridisch onderzoek gewerkt wordt, bijvoorbeeld krantenartikelen, maar ook policy documenten, studies voor zowel Europese als nationale instellen, private regelgeving van de KBVB...

In het eerste deel zal er vooral gebruik gemaakt worden van de beschrijvende onderzoeksmethode. Voor de drie volgende sub-onderzoeksvragen zal er steeds een gemengde vorm van de beschrijvende en evaluerende onderzoeksmethode gebruikt worden.

5. De internationale voetbalwereld en witwassen

De internationale voetbalsector zit met een probleem. Een probleem dat ondertussen al wereldwijd verspreid is en steeds vaker op de voorgrond treedt: witwaspraktijken.

Voetbal en witwassen, het is een diepgeworteld probleem. Dit mag niet verbazen, na een korte zoektocht op het internet is het al snel duidelijk dat er wereldwijd steeds vaker verschillende soorten witwaspraktijken aan het licht komen die plaatsvinden binnen de (inter)nationale voetbalsector. In België viel de politie in de lente van 2019 binnen bij topclub Royal Sporting Club Anderlecht in de zoektocht naar bewijsmateriaal in een onderzoek naar witwaspraktijken die plaats zouden hebben gevonden bij de transfer van de Servische topvoetballer Aleksander Mitrovic naar het Engelse Newcastle United Football Club in de zomer van 2015.¹¹ In diezelfde periode kwam er ook een grootschalig witwasnetwerk in Spanje aan het licht en werden enkele kopstukken uit de Spaanse voetbalwereld gearresteerd onder meer op verdenking van het witwassen van geld.¹² In juni van datzelfde jaar werd voormalig voorzitter van de FIFA¹³, Michel Platini, gearresteerd op verdenking van corruptie bij de toekenning van het wereldkampioenschap voetbal 2022 aan Qatar.¹⁴ Dit toont aan dat het probleem zich niet enkel binnen de nationale voetbalsectoren bevindt, maar dat het zich onder andere ook uitstrekt tot de FIFA en de UEFA¹⁵.

In verschillende landen lopen of liepen er onderzoeken naar corruptie, witwassen en fiscale fraude binnen de nationale professionele voetbalsector. In Portugal kennen ze dit onderzoek onder de naam 'Operation Matrioskas'. In het kader van dit onderzoek werd in mei 2016 een internationaal netwerk van criminelen door de politie opgerold. Dit netwerk probeerde via de Portugese voetbalclubs crimineel geld wit te wassen.¹⁶

In het Verenigd Koninkrijk lopen er ook nog steeds onderzoeken naar het witwassen van geld binnen de professionele voetbalsector.¹⁷

5.1. De voetbalsector als ideaal doelwit

Uiteraard zijn witwaspraktijken niet enkel een probleem in het voetbal, er zijn verschillende andere sporten die te maken krijgen met witwassen en criminaliteit in het algemeen. Toch moet er speciale aandacht besteed worden aan de voetbalsector en dringt de vraag waarom dan net deze sector zo kwetsbaar is voor de instroom van crimineel geld, zich op.

De belangrijkste redenen op een rijtje gezet.

¹¹ A. VANRENTEGHEM en H. DECRE, "Politie valt binnen bij voetbalclub Anderlecht en bij Voetbalbond: onderzoek naar witwaspraktijken bij transfer Mitrovic.", 2019, www.vrt.be/vrtnws/nl/2019/04/24/politie-valt-binnen-bij-anderlecht/.

¹² N. TANGHE, "Ook Spanje heeft zijn matchfixing-schandaal: ex-speler Real Madrid gearresteerd", 2019, www.standaard.be/cnt/dmf20190528_04434642.

¹³ Fédération Internationale de Football Association.

¹⁴ D. CONN, "Michel Platini detained over award of 2022 World Cup to Qatar", 2019, www.theguardian.com/football/2019/jun/18/michel-platini-arrested-over-award-of-2022-world-cup-to-qatar#:~:text=Michel%20Platini%2C%20the%20banned%20former,French%20justice%20sources%20have%20confirmed.

¹⁵ Union of European Football Associations.

¹⁶ X, "Police dismantle Russian money laundering ring operating in the football sector", 4 mei 2016, <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/police-dismantle-russian-money-laundering-ring-operating-in-football-sector>.

¹⁷ X, "UK football clubs in live money laundering investigations", www.riskscreen.com/kyc360/news/uk-football-clubs-in-live-money-laundering-investigations/; Amendement (J. VANDENBROUCKE) op het wetsontwerp houdende diverse bepalingen tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *Parl.St.* Kamer 2019-20, nr. 55-1065/001, 3.

5.1.1. Voetbal is de meest populaire sport ter wereld

Zowel bekeken vanuit het aantal deelnemers als vanuit het aantal supporters/toeschouwers is voetbal de grootste en meest populaire sport ter wereld.¹⁸ Dit heeft ervoor gezorgd dat de professionele voetbalsector is uitgegroeid tot een lucratieve nationale markt waar miljarden in rondgaan en de financiële belangen hoog zijn. In een onderzoek van KEA, een internationaal onderzoekscentrum onder andere gespecialiseerd in sportonderzoek, werd de waarde van de Europese voetbalsector in 2017 geschat op 25 miljard euro. Dit is een stijging van 80% ten opzichte van 2007. Dit maakt de sector zeer aantrekkelijk voor private investeerders, zo zijn 14 van de 20 clubs die het meeste uitgaven aan transfers tussen 2010 en 2016 voor de meerderheid in private handen en was in 2017 al reeds ongeveer de helft van de Europese topclubs in private handen. Ook in België zijn er steeds meer clubs die in buitenlandse handen vallen, in 2021 hadden 13 van de Belgische topclubs een buitenlandse meerderheidsaandeelhouder ofwel 52% van alle ploegen.¹⁹ De steeds stijgende waarde van de Europese voetbalsector is het gevolg van de steeds stijgende 'economische drijfveren' zoals de waarde van transfers, de vergoedingen die aan voetbalmakelaars betaald worden en de stijgende televisiegelden. Kleinere clubs die buiten de top vijf vallen hebben daarom steeds meer moeite om hun verliezen te beperken en zijn daarom heel erg gevoelig voor instromend privaat kapitaal en dus ook voor criminelen die via de clubs hun zwart geld willen witwassen.²⁰

¹⁸ X, "Fan Favorite: The Global Popularity of Football is Rising", 2018, www.nielsen.com/eu/en/insights/article/2018/fan-favorite-the-global-popularity-of-football-is-rising/.

¹⁹ DELOITTE, "Socio-economische impact studie van de Pro League op de Belgische economie", www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/be/Documents/technology-media-telecommunications/pro-league-2021_deloitte-be_report_nl.pdf, 29.

²⁰ KEA European Affairs, "An update on change drivers and economic and legal implications of transfers of players", 2018, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/04258cbf-f9d5-11e8-a96d-01aa75ed71a1/language-en>, 21-29.; UEFA, "The European Club footballing Landscape, club licensing report financial year 2017", www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/Clublicensing/02/59/40/27/2594027_DOWNLOAD.pdf, 23.; P. STEENWIJK, "Buitenspel: witwassen, corporate governance en het gebrek aan regulering in het voetbal", www.compliance-instituut.nl/buitenspel/#_ftn1.

5.1.2. The winner's curse

Dit hangt nauw samen met de vorige reden. De professionele voetbalwereld wordt gekenmerkt door zijn open spelersmarkt of transfermarkt waarop dagelijks verrichtingen gedaan worden. Tijdens de transferperiode van de zomer van 2020 werd er voor een totaal van ongeveer vier miljard euro aan transfers gedaan door de Europese clubs. De Belgische clubs gaven in totaal 179 miljoen euro uit tijdens diezelfde transferperiode.²¹ Ook al is dit een aanzienlijke daling ten opzichte van de transferperiode van de zomer van 2019²², toch is er over de jaren heen een duidelijke stijging te zien in de totale waarde van gedane transfers op de Europese transfermarkt.²³ De verklaring voor deze steeds stijgende cijfers kan gevonden worden in de speltheorie die de transfermarkt kenmerkt. Op de spelersmarkt zijn er maar een beperkt aantal topspelers waarop een groot aantal clubs jacht maken. Om deze spelers uiteindelijk vast te leggen betalen deze clubs vaak astronomische transferbedragen en lonen om rivaliserende clubs te overbieden. Dit heeft tot gevolg dat deze clubs vaak meer bieden dan de werkelijke transferwaarde van de speler in kwestie en er als het ware een *race to the bottom* tussen de verschillende clubs ontstaat. Het mag dan ook niet verbazen dat dit ertoe heeft geleid dat steeds meer clubs zijn die financieel in zwaar weer terecht komen doordat ze verschillende buitensporige bedragen en lonen hebben betaald. Dit fenomeen staat bekend als de *the winners' curse*. Eén van de meest recente voorbeelden is de Europese topclub FC Barcelona. In maart 2021, na een intern onderzoek ingesteld door de nieuwe voorzitter Joan Laporta, kwam aan het licht dat de club te kampen had met grote financiële problemen en zelfs zo goed als failliet was nadat ze te veel hadden uitgegeven aan transferbedragen en doordat de lonen van hun spelers te hoog lagen.²⁴ De zwakke financiële positie waarin veel van deze clubs zich bevinden maakt ze zeer kwetsbaar en in grote nood aan financiële steun. Die financiële steun moet vaak snel gevonden worden om niet alleen de spelers te kunnen betalen, maar ook alle andere werknemers van de club en om uiteindelijk een volledig faillissement te voorkomen. Door het urgente karakter dat de nood aan financiële hierdoor krijgt, zullen clubs potentiële geldschieters graag zien komen en met open armen ontvangen. Waar het geld van deze nieuwe sponsors vandaan komt zal dan meestal niet zo belangrijk zijn voor de clubs waardoor ze opnieuw zeer kwetsbaar worden voor een instroom van zwart geld dat via de club witgewassen wordt.²⁵

²¹ Dit zijn de gezamenlijke uitgaves van de clubs uit de Belgische 1A competitie. Voor de clubs uit de 1B competitie waren er geen cijfers beschikbaar.

²² Een daling van 39% voor de gehele Europese transfermarkt en een daling van 50% voor de Belgische clubs.

²³ UEFA, "The European Club Footballing Landscape, Club Licensing Benchmarking Report Football during the pandemic, 2021, https://editorial.uefa.com/resources/026a-128c5dffdb5f-64d49e6e5300-1000/210615_ecfl_pandemic_eng.pdf, 54-65.

²⁴ S. MARSDEN en M. LLORENS, "Barcelona would have been 'dissolved' in April if public company amid financial crisis", 2021, www.espn.co.uk/football/barcelona-espbarcelona/story/4492296/barcelona-would-have-been-dissolved-in-april-if-public-company-amid-financial-crisis-ceo.

²⁵ P. STEENWIJK, "Buitenspel: witwassen, corporate governance en het gebrek aan regulering in het voetbal", www.compliance-instituut.nl/buitenspel/#_ftn1.

5.1.3. Een complex kluwen van interacties

Binnen een topclub zijn er verschillende soorten geldstromen. Denk aan sponsors, ticketverkoop, transfers, televisiegelden... Daarnaast zijn er ook steeds meer stakeholders die verspreid zijn over de verschillende geldstromen en actoren. Die combinatie zorgt ervoor dat er een complex kluwen van zowel interacties als stakeholders ontstaat waarop de verschillende nationale voetbalbonden en regeringen maar weinig zicht hebben en bijgevolg ook weinig tot geen invloed op kunnen uitoefenen. Dat is een speelveld waarin criminelen maar wat graag opereren aangezien dit het moeilijk, zo niet onmogelijk, maakt om de herkomst van het criminele geld dat door de club wordt geloofd nog te kunnen traceren. Om tegemoet te komen aan dit probleem heeft het FATF²⁶, een intergouvernementele *task force* die zich bezighoudt met de bestrijding van witwassen en de financiering van terrorisme en hiervoor de standaarden opstelt en het beleid ontwikkelt en bevordert, in een rapport de meest riskante financiële transacties die uit het oog verloren kunnen worden door hun complexiteit, binnen een topclub in kaart gebracht. Het FATF gaf reeds in 2009 al aan dat de professionele voetbalsector, net door de vele financiële stromen in en rond de professionele voetbalclubs, uiterst kwetsbaar is voor het witwassen van crimineel geld.²⁷

Eén van die riskante financiële transacties zijn de transferbedragen. Hierboven werd er reeds gesproken over de steeds stijgende waarde van transferbedragen die voor spelers betaald worden en hoe dit ervoor zorgt dat clubs kwetsbaarder zijn voor crimineel geld doordat ze in financiële problemen geraken. Maar spelerstransfers kunnen ook op een andere manier misbruikt worden om crimineel geld wit te wassen. Het objectief vaststellen van de transferwaarde van een bepaalde speler is in de praktijk zeer moeilijk. Er zijn verschillende gespecialiseerde websites die proberen om de potentiële transferwaarde van een speler te bepalen op basis van objectieve criteria, denk hierbij bijvoorbeeld aan de reputatie van een speler, zijn toekomstperspectief, leeftijd...²⁸ Door het 'race to the bottom' – fenomeen, dat reeds eerder besproken werd, wordt er in de meeste gevallen toch (veel) meer dan die objectieve transferwaarde betaald. Doordat er tegenwoordig astronomische bedragen betaald worden door de clubs is het makkelijk voor criminelen om de prijs van een bepaalde speler te manipuleren en hoger te leggen dan ze daadwerkelijk zou zijn, zonder dat dit opgemerkt wordt. De transferbedragen worden dan verwerkt via buitenlandse transacties waardoor het moeilijk wordt om te bepalen waar het geld naartoe stroomt. Criminelen maken misbruik van deze onduidelijkheid en complexiteit en gebruiken deze techniek om de transfersom te betalen met crimineel geld en de meerwaarde op het transferbedrag nadien te laten wegstromen naar andere plaatsen. Makelaars zijn vaak het middelpunt van deze illegale transacties. Door het ondoorzichtig karakter van de transacties zorgen de makelaars ervoor dat de meerwaarde in hun eigen zakken of in de zakken van derde partijen terecht komt. Denk hierbij aan trainers, ouders van spelers, bestuursleden van een club...²⁹

²⁶ Financial Action Task Force of Financiële Actie Groep inzake witwassen.

²⁷ P. STEENWIJK, "Buitenspel: witwassen, corporate governance en het gebrek aan regulering in het voetbal", www.compliance-instituut.nl/buitenspel/#_ftn1; FATF, "Money Laundering through the Football Sector", 2009, www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/ML%20through%20the%20Football%20Sector.pdf, 14-17.

²⁸ Zie bijvoorbeeld www.transfermarkt.be.

²⁹FATF, "Money Laundering through the Football Sector", 2009, www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/ML%20through%20the%20Football%20Sector.pdf, 20-24.

6. Opname van de profclubs in de Belgische preventieve antiwitwaswet

6.1. Het Belgische wettelijke kader

Het Belgisch wettelijk kader over de regels met betrekking tot witwassen van vermogensvoordelen is opgedeeld in twee delen. Het repressief gedeelte van de wetgeving dat opgenomen is in artikel 505 van het Strafwetboek en het preventief gedeelte in de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten. Over het repressief gedeelte van het wettelijk kader zal in het kader van dit onderzoek niet verder besproken worden aangezien deze reeds van toepassing was op alle witwasmisdrijven, dus ook die in de professionele voetbalsector.

De wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten behelst, zoals gezegd, het preventief luik van de antiwitwaswetgeving voor het Belgisch grondgebied. Zij is een rechtstreeks gevolg en de omzetting van de zogenaamde Europese vierde antiwitwasrichtlijn.

Deze preventieve antiwitwaswetgeving heeft, anders dan de naam doet vermoeden, een drieledig voorwerp. In de eerste plaats focust de wet zich op het voorkomen van het witwassen van een ongeoorloofd vermogensvoordeel. Daarnaast focust de wet zich ook op de voorkoming van de financiering van terrorisme en de beperking van het gebruik van contanten. Deze verschillende onderdelen kunnen uiteraard aan elkaar gelinkt worden, maar dit is niet altijd noodzakelijk! De financiering van terrorisme moet immers niet steeds gebeuren met witgewassen vermogensvoordelen.³⁰

In het kader van dit onderzoek zal er gefocust worden op het preventief-administratief gedeelte van de antiwitwaswetgeving en de regels omtrent het voorkomen van witwassen van een ongeoorloofd vermogensvoordeel.

6.2. België als pionier

Voor de Belgische wetgever was het duidelijk dat er dringend actie nodig was om het witwasprobleem binnen de professionele voetbalsector tegen te gaan. Mede door de operatie 'Propere Handen' en de nog steeds afwachtende houding van de Europese wetgever om de professionele voetbalsector binnen de Europese witwasnormering te brengen³¹, voelde de Belgische wetgever zich genoodzaakt om de Belgische professionele voetbalsector te onderwerpen aan de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, beter bekend als de Belgische preventieve antiwitwaswet.

³⁰ F. DESTERBECK, *Het Misdrijf & Fiscale fraude*, Mortsel, Intersentia, 2021, 60-63.

³¹ Zie *infra*.

Deze uitbreiding gebeurde uiteindelijk bij de omzetting van de vijfde antiwitwasrichtlijn. Artikel 5 van de wet van 20 juli 2020 houdende diverse bepalingen tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten voegde verschillende sectoren en entiteiten toe aan het toepassingsgebied van de preventieve antiwitwaswet, waaronder de professionele voetbalsector. Voorheen was het toepassingsgebied van de preventieve antiwitwaswet vooral beperkt tot de financiële sector. Dit wordt onder andere ondersteund door het activiteitenverslag van 2020 van de CFI. Uit dit verslag bleek dat 26.912 van de 31.605 meldingen afkomstig waren uit de financiële sector.³²

6.2.1. Aanleiding van de uitbreiding

Reeds in 2007 werd het witwasprobleem erkend door zowel het Europees Parlement als de Europese Commissie, in 2019 herhaalde de Europese Commissie opnieuw haar aandacht te willen richten op het witwasprobleem.³³ Toch is er tot op heden nog geen spoor van een écht Europees initiatief op het witwasprobleem aan te pakken en staat een dergelijk initiatief nog niet meteen op de agenda.³⁴

De Belgische wetgever voelde zich dus genoodzaakt om de Europese witwaswetgeving te *gold platen* en heeft gebruik gemaakt van de omzetting van de vijfde antiwitwasrichtlijn om de Belgische professionele voetbalclubs binnen het toepassingsgebied te brengen. Tot op heden is er geen ander voorbeeld van een andere lidstaat die dit heeft gedaan waardoor België op dit vlak als pionier aanzien wordt.³⁵

De reden dat België tegen de stroom ingaat en resoluut kiest voor een strengere regime is onder andere operatie "Propere Handen". Het betreft een operatie die sinds 2018 onder andere onderzoek doet naar witwaspraktijken in het Belgische voetbal. De operatie werd geleid door het federaal parket en deed onderzoek naar corruptie, witwassen en fiscale fraude in de professionele Belgische voetbalsector. In het kader van dit onderzoek werden er door meer dan tweehonderd speurders 57 huiszoeken uitgevoerd.³⁶

³² CFI, "Activiteitenverslag" 2020, www.ctif-cfi.be/website/images/NL/annual_report/jv2020.pdf, 9.

³³ EUROPESE COMMISSIE, "Witboek sport", 2007, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0391&from=EN>, 13-14.; EUROPESE COMMISSIE, "Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over de beoordeling van risico's op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering die van invloed zijn op de interne markt en verband houden met grensoverschrijdende activiteiten", 2019, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0b2ecb04-aef4-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>, 6-7.; EUROPESE COMMISSIE, "Anti-money laundering and countering the financing of terrorism legislative package", 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021PC0421>.

³⁴ Zie: https://ec.europa.eu/info/publications/210720-anti-money-laundering-countering-financing-terrorism_en.

³⁵ D. BERVOET, "België pioniert met streng witwasregime in profvoetbal", *De Tijd* 2021, www.tijd.be/ondernemen/algemeen/belgie-pioniert-met-streng-witwasregime-in-profvoetbal/10319141.html.

³⁶ Amendement (J. VANDENBROUCKE) op het wetsontwerp houdende diverse bepalingen tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *Parl.St.* Kamer 2019-20, nr. 55-1065/001, 3.

Nog steeds komen er elke dag nieuwe bevindingen aan het licht die een grote impact hebben op de Belgische professionele voetbalsector. De Europese terughoudendheid op dit vlak is echter geen nieuwe ontwikkeling, zoals eerder aangehaald erkende de Europese Unie het witwasprobleem binnen de voetbalsector al in 2007. Toch heeft België tot de implementatie van de vijfde witwasrichtlijn gewacht om de voetbalsector binnen het toepassingsgebied van de witwasnormering te brengen. De plotse keuze om de voetbalsector nu onder de preventieve antiwitwaswetgeving te brengen enkel en alleen verklaren aan de hand van deze operatie zou daarom te kort door de bocht zijn.

Het onderzoeken van witwaspraktijken was dan wel één van de doelen van "Propere Handen", toch onthulde de operatie meer gevallen van wedstrijdvervalsing en illegale juridische constructies dan witwaspraktijken.³⁷ Er moet dus geconcludeerd worden dat de operatie eerder een aanleiding van de uitbreiding is, de verklaring voor de uitbreiding moet ergens anders gezocht worden.³⁸

6.2.2. Verklaring voor de uitbreiding

De uitbreiding van het toepassingsgebied kan tweevoudig verklaard worden.

Ten eerste is er steeds meer aandacht voor en wordt er steeds meer belang gehecht aan de witwasproblematiek binnen de voetbalsector, zowel op Europees als internationaal niveau. Zoals reeds eerder werd vermeld, werd het witwasrisico al in 2007 erkend door de instellingen van de Europese Unie en gaf de Europese Commissie in 2019 opnieuw aan om zich te focussen op de witwasrisico's binnen de voetbalsector. De terughoudendheid om de professionele voetbalsector op te nemen in Europese witwasnormering, die er overigens nog steeds is³⁹, doet geen afbreuk aan het feit dat het onderwerp steeds meer aandacht krijgt. In een verslag van 2009 werden de witwasrisico's binnen de professionele voetbalsector ook nog eens benadrukt door de *Financial Action Task Force*.⁴⁰

³⁷ Wetsvoorstel (S. VERHERSTRAETEN e.a.) tot wijziging van diverse bepalingen met betrekking tot voordelen voor sportclubs, *Parl. St.* Kamer 2019-20, nr. 0911/001, 30-31.

³⁸ R. HOUBEN, "Het Belgisch profvoetbal aan anti-witwasnormering onderworpen – Een kritische analyse in context", *RWE* 2021-22, nr. 21, 811-822.

³⁹ Zie infra.

⁴⁰ EUROPESE COMMISSIE, "Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over de beoordeling van risico's op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering die van invloed zijn op de interne markt en verband houden met grensoverschrijdende activiteiten", 2019, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0b2ecb04-ae44-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>, 6-7.; FATF, "Money Laundering through the Football Sector", juli 2009, www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/ML%20through%20the%20Football%20Sector.pdf, 8.

Ten tweede zal de onderwerping van de professionele voetbalsector aan de antiwitwaswetgeving zorgen voor meer transparantie binnen de sector. Zoals eerder aangehaald, wordt de professionele voetbalsector, zowel nationaal als internationaal gekenmerkt door een complex kluwen van interacties waarbij de transfers van spelers door de FATF als een van de meest riskante transacties wordt beschouwd als aankomt op het witwassen van geld. Een verhoging van de transparantie binnen de sector is op zich geen slechte evolutie aangezien die preventief kan werken en een basis kan geven voor sancties tegen onderworpen entiteiten die zich toch bezighouden met het witwassen van geld. Met andere woorden kan op er op deze manier voor gezorgd worden, binnen de groep van de Belgische professionele profclubs, de rotte appels uit de mand verwijderd worden wat eigenlijk alleen maar als een goede evolutie gezien kan worden voor de profclubs die zich wel aan de regels houden.⁴¹

⁴¹ FATF. "Money Laundering through the Football Sector", 2009, www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/ML%20through%20the%20Football%20Sector.pdf, 14-17.

7. De impact van de verplichtingen en de concurrentiepositie

De vraag waar dit onderzoek om draait is de vraag of de verschillende verplichtingen van de preventieve antiwitwaswetgeving een impact kunnen hebben op de interne werking van een voetbalclub en op de concurrentiepositie van de Belgische voetbalclubs op de internationale spelersmarkt. In dit hoofdstuk zal er gekeken worden naar de verschillende verplichtingen onder de antiwitwaswetgeving en in welke mate zij van toepassing zullen zijn op de transacties van de clubs in het kader van de transfers van spelers. Indien er geconcludeerd wordt dat de verplichting van toepassing is of kan zijn, zal er daarna gekeken worden naar de mogelijke impact op de concurrentiepositie van de clubs die elke verplichting kan hebben.

7.1. Algemene principes van de verplichtingen

Van de onderworpen entiteiten wordt verwacht dat ze volledige medewerking verlenen aan de toepassing van de preventieve antiwitwaswetgeving. Dit betekent dat ze alle nodige maatregelen moeten nemen en alle nodige middelen moeten inzetten om witwaspraktijken te identificeren.

De basis van de preventieve antiwitwasnormering is er een risicoanalyse en een algemene zorgvuldigheidsplicht waaraan de onderworpen entiteiten moeten voldoen. Deze basisprincipes krijgen onder andere uiting door de identificatie en de verificatie van hun cliënten en transacties, ook wel het *Know Your Customer en Know Your Transaction* principe genoemd.⁴²

Er wordt van de onderworpen entiteiten verwacht dat ze voldoen aan de algemene waakzaamheidsverplichting dat uit drie componenten bestaat. De drie componenten zijn het identificeren en verifiëren van de identiteit van hun cliënten, het beoordelen van de kenmerken van de cliënt en het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie of de occasionele verrichting en een waakzaamheid aan de dag leggen ten aanzien van deze occasionele verrichtingen en een doorlopende waakzaamheid ten aanzien van de zakelijke relatie.

Voor alle drie de componenten wordt er verwacht van de onderworpen entiteiten dat ze uitgaan van een risicogebaseerde benadering. Dit betekent dat de waakzaamheid in verhouding moet staan met het risiconiveau dat vastgesteld werd op basis van de individuele risicobeoordeling die de onderworpen entiteit heeft moeten opstellen op basis van artikel 19, §2, eerste lid van de preventieve antiwitwaswet. Indien er op basis van die risicobeoordeling een hoog risico identificeren moeten ze maatregelen van verhoogde waakzaamheid nemen, anders is het nemen van vereenvoudigde waakzaamheidsmaatregelen voldoende.⁴³

⁴² K. VANDERHEYDEN en A. VAN DEN BROECK, *Strafrecht in de onderneming (3e editie)*, Mortsel, Intersentia, 2016, 356.

⁴³ Wetsontwerp tot voorkoming van het witwassen van geld en financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *Parl.St.* Kamer 2016-17, nr. 54-2566/001, 135-136.

De onderwerping aan de preventieve antiwitwaswetgeving brengt uiteraard met zich mee dat de onderworpen professionele voetbalclubs, net zoals alle andere onderworpen entiteiten, aan de wettelijke verplichtingen uit de wet onderworpen zijn. Dat deze wettelijke verplichtingen een bepaalde impact zullen hebben op de interne werking van de clubs is duidelijk, verschillende rechtsgeleerden hebben dit reeds bevestigd.⁴⁴ Dit maakt het ook zeer aannemelijk dat de verschillende wettelijke verplichtingen een invloed zullen hebben op de concurrentiepositie van de Belgische voetbalclubs op de Europese en internationale transfermarkt.

7.2. Verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie

In het kader van een internationale spelertransfer moeten de onderworpen entiteiten, de Belgische profclubs, dus een klantenonderzoek naar de identiteit van hun cliënt doen wanneer ze een zakelijke relatie aangaan met die cliënt of (een) occasionele verrichting(en) doen die een bedrag van 10.000 euro overstijgen.⁴⁵

In het kader van deze verplichting moet er ook vermeld worden dat de clubs naast de verplichting om hun cliënten te identificeren en hun identiteit te verifiëren, ook zullen moeten overgaan tot een identificatie van de kenmerken van de cliënt, de aard en het doel van de zakelijke relatie, zoals reeds eerder vermeld. Hoewel dit twee afzonderlijke verplichtingen zijn was er in de praktijk gedurende lange tijd veel onduidelijkheid over deze verplichting en werd ervan uitgegaan dat deze verplichting een onderdeel was van de cliëntencheck. Deze verplichting houdt in dat de onderworpen entiteiten relevante en voldoende betrouwbare informatie betreffende de kenmerken van de cliënt en het doel en de aard van de zakelijke relatie die ze zullen aangaan moeten verzamelen. In het kader van dit onderzoek moet er aan deze verplichting/component echter minder aandacht besteed worden aangezien de clubs in het kader van transferonderhandelingen steeds te maken zullen krijgen met cliënten met dezelfde soort kenmerken, namelijk professionele voetbalclubs, en zal de aard en het doel van de zakelijke relatie die ze willen aangaan ook steeds duidelijk zijn, namelijk het aangaan van een transferovereenkomst. In het kader van dit onderzoek is dit voldoende.

7.2.1. Te identificeren personen

Voordat er bepaald kan worden of deze verplichting een wezenlijke impact kan hebben op de concurrentiepositie, moet er eerst duidelijkheid geschept worden over de toepasselijkheid van de verplichting op een internationale transfer. Er wordt van een club immers verwacht dat ze de identiteit van hun cliënt verifiëren waarmee ze een zakelijke relatie aangaan. Er moet dus eerst nagegaan worden hoe deze verschillende concepten geïnterpreteerd dienen te worden in het licht van een professionele voetbalclub.

Daarnaast dienen de clubs ook de uiteindelijke begunstigen van hun cliënt te identificeren.

⁴⁴ R. HOUBEN, "Het Belgisch profvoetbal aan anti-witwasnormering onderworpen – Een kritische analyse in context", *RWE* 2021-22, nr. 21, (811) 812.

⁴⁵ Art. 21 Wet 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *BS* 6 oktober 2017.

Bij de omzetting van de vijfde antiwitwasrichtlijn werd aangegeven dat de FOD Economie nieuwe definities aangepast aan de professionele voetbalclubs zou opstellen om de interpretatie van de antiwitwasrichtlijn in het licht van deze clubs makkelijker te maken. Op het moment van schrijven zijn deze nieuwe definities nog niet naar buiten gebracht en moet er dus gebruik gemaakt worden van de gangbare definities.

7.2.1.1. Het begrip 'cliënt'

Zoals hierboven gezegd moeten de onderworpen entiteiten een onderzoek doen naar de identiteit van hun cliënt. Echter geven zowel de wet als de parlementaire voorbereidingen geen antwoord op de vraag wat er begrepen moet worden onder het begrip 'cliënt' en dus moet er terug gegrepen worden naar de algemene definitie uit de rechtsleer.

In de rechtsleer wordt een cliënt omschreven als "een natuurlijke persoon, een rechtspersoon of elke juridische structuur zonder rechtspersoonlijkheid, die een beroep doet op één van de onderworpen entiteiten."⁴⁶ Dit betekent dus dat het begrip op basis van deze gangbare definitie ééndimensionaal wordt geïnterpreteerd. Bij een transfer tussen twee verschillende clubs worden dus niet beide clubs gezien als een cliënt van elkaar, maar enkel de club die een beroep doet op de diensten (aanwervende club) van een andere club (transfererende club).⁴⁷

Specifiek toegepast op een transfer tussen een Belgische profclub en buitenlandse club, zorgt deze ééndimensionale benadering ervoor dat het enkel de uitgaande transfers zijn die onderworpen zijn aan het cliëntenonderzoek. Bij een inkomende buitenlandse transfer doet de Belgische profclub immers zelf een beroep op een buitenlandse club waardoor ze zelf de cliënt zijn in die transactie en daarnaast gaat het uiteraard om een nationale bepaling en kan er hoe dan ook niet van de buitenlandse club geëist worden dat ook zij de verplichting naleven.

7.2.1.2. Het begrip 'zakelijke relatie'

In tegenstelling tot het begrip 'cliënt' wordt het begrip 'zakelijke relatie' wel gedefinieerd in de wet. Volgens de wet gaat het om een relatie waarbij er een duurzame (verondersteld enige tijd te duren) professionele of commerciële relatie bestaat tussen de onderworpen en entiteit die voortvloeit uit een overeenkomst ter uitvoering waarvan de partijen gedurende een bepaalde of een onbepaalde termijn verschillende opeenvolgende verrichtingen zullen uitvoeren of waardoor een aantal doorlopende verbintenissen ontstaan. Daarnaast kan het ook gaan om een relatie waarbij de cliënt regelmatig beroep doet op de onderworpen entiteit voor de uitvoering opeenvolgende verrichtingen zonder dat er een overeenkomst is.⁴⁸

Er bestaat weinig twijfel over het feit dat clubs die een transfer met elkaar afsluiten in een zakelijke relatie treden. Transfers worden immers niet meteen volledig uitbetaald. Vaak gaan er nog verschillende bonussen en nabetalingen gepaard met de transfersom waardoor er op verschillende momenten betalingen zijn en er dus een element van duurzaamheid aan de relatie wordt toegedicht.

⁴⁶ K. VANDERHEYDEN en A. VAN DEN BROECK, *Strafrecht in de onderneming (3e editie)*, Mortsel, Intersentia, 2016, 357.

⁴⁷ R. HOUBEN, "Het Belgisch profvoetbal aan anti-witwasnormering onderworpen – Een kritische analyse in context", *RWE* 2021-22, nr. 21, (811) 818.

⁴⁸ J. GOETGHEBUER en F. DESMYTTERE, "Witwasreglementering – Art.4", *OHRF* 2020, (79) 177-179.

7.2.1.3. Het begrip 'uiteindelijke begunstigde'

Zoals reeds aangehaald moeten de Belgische topclubs niet enkel de identiteit van hun cliënt waarmee ze een zakelijke relatie aangaan achterhalen en verifiëren, maar ook de uiteindelijke begunstigde(n) van de cliënt.

De uiteindelijke begunstigde wordt gedefinieerd als de natuurlijke persoon voor wiens rekening of ten voordele van wie een verrichting wordt uitgevoerd.

Bij rechtspersonen moeten ook de *ultimate beneficial owners*, de invloedrijke rechtstreekse of onrechtstreekse aandeelhouders, geïdentificeerd worden. Het gaat dan om elke persoon die in zijn hoedanigheid zich in de mogelijkheid bevindt om een bepaalde controle over de vennootschap uit te oefenen.⁴⁹

Toegepast op de Belgische topclubs in het kader van een internationale uitgaande transfer betekent dit dat de aandeelhouders van de club waarmee de Belgische club in transferonderhandelingen treedt ook geïdentificeerd moeten worden.

7.2.2. Impact op de concurrentiepositie

Concluderend kan er geoordeeld worden dat een spelerstransfer wel degelijk een transactie is die onderworpen is aan de identificatie en identiteitsverificatie verplichting, ware het enkel voor uitgaande transfers. De vraag die rest is of deze verplichting nu een bepaalde impact kan hebben op de concurrentiepositie van de Belgische topclubs in het kader van een internationale spelerstransfer en zo ja, hoe?

Voordat er een antwoord op deze vraag geformuleerd kan worden, moet er eerst verduidelijkt worden dat de professionele voetbalclubs maar een beperkte periode hebben om zich te mengen op de Europese en internationale transfermarkt om spelers te transfereren, de zogenaamde winter- en zomermercato. Deze *mercato's* duren respectievelijk vier en twaalf weken. Buiten deze periodes kunnen er geen transfers gedaan worden door de clubs. Dit zorgt ervoor dat er flink wat druk staat op de clubs om snel, effectief en efficiënt te handelen tijdens hun transferonderhandelingen en het papierwerk dat volgt na een positieve uitkomst van de onderhandelen. Die druk komt in het bijzonder tot uiting tijdens de laatste dag van de transfermercato's, ook wel bekend als de *transfer deadline day*. Dit is de laatste kans voor clubs om spelers vast te leggen en voor veel clubs gaan de onderhandelingen en het papierwerk door tot het laatste op het laatste moment van de dag. Op dat punt is de tijdsdruk en concurrentie tussen de verschillende clubs zo groot dat het cruciaal is voor de clubs om snel te kunnen handelen.⁵⁰

Het grootste probleem dat speelt bij deze verplichting is het feit dat het gaat om een voorafgaande identificatievereiste en dat sanctie voor het niet vervullen van de vereiste erin bestaat dat de vooropgestelde transactie niet mag doorgaan.

⁴⁹ K. VANDERHEYDEN en A. VAN DEN BROECK, *Strafrecht in de onderneming (3e editie)*, Mortsel, Intersentia, 2016, 361.

⁵⁰ Artikel 6 FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players, <https://digitalhub.fifa.com/m/e7a6c0381ba30235/original/g1ohngu7qdbxyo7kc38e-pdf.pdf>.; Artikel B4.40 Bondsreglement.; X, "OVERZICHT. Alle inkomende en uitgaande zomertransfers in de Jupiler Pro League", 6 oktober 2020, www.hln.be/belgisch-voetbal/overzicht-alle-inkomende-en-uitgaande-zomertransfers-in-de-jupiler-pro-league~a452a8a9/.; X, "Dit was Deadline Day: Anderlecht raakt Bakkali, Vlap en Dimata kwijt", 2 februari 2021, <https://sporza.be/nl/matches/voetbal/2021-02/dit-was-deadline-day-anderlecht-raakt-bakkali-vlap-en-dimata-kwijt~1612157499114/>.

Ten eerste kan deze verplichting de concurrentiepositie van de clubs aantasten omwille van temporele beperkingen. Zoals hierboven aangehaald hebben clubs maar een beperkte periode om zich op de transfermarkt te mengen en gebeuren er nog heel veel transfers op de laatste dag van de *mercato*. Het zal dan ook niet eenvoudig zijn om de informatie die nodig is om de cliëntencheck te vervullen altijd tijdig te verkrijgen. Het is denkbaar dat de benodigde informatie niet meteen beschikbaar is voor de andere club. Het is immers geen standaardvraag en de buitenlandse club is het dus niet gewoon om een vraag tot bijkomende informatie te krijgen aangezien deze verplichting door geen enkele andere buitenlandse wetgeving wordt opgelegd. Dit kan ervoor zorgen dat het verzamelen van de bijkomende informatie een tijdje in beslag kan nemen en zelfs niet tijdig afgerond kan worden. Als we het vanuit de hypothese bekijken van een transfer tijdens de laatste uren van de *mercato*, wanneer de tijdsdruk het grootst is, zal het voor veel clubs zelfs onmogelijk zijn om de nodige informatie te verzamelen.

Daarnaast maakt de verplichting de Belgische clubs sterk afhankelijk van de *goodwill* van de tegenpartij. Zelfs als er genoeg tijd is om de benodigde informatie te verzamelen kan het ontbreken van enige *goodwill* bij de tegenpartij er nog steeds voor zorgen dat de transactie niet kan doorgaan. Volgens sommige rechtsgeleerden zal het ontbreken van *goodwill* niet het grootste struikelblok zijn.⁵¹ Enerzijds valt dit verdedigen aangezien het in het belang van beide partijen is om de transfer af te ronden en speler te transfereren. Vanuit dit standpunt zou het inderdaad vreemd zijn indien de buitenlandse club niet de nodige *goodwill* aan de dag leggen om de nodige informatie te verstrekken. Anderzijds is het toch een beetje kort door de bocht om het gebrek aan *goodwill* meteen af te schrijven als een bedreiging voor de concurrentiepositie van de Belgische clubs. De Belgische topclubs beschikken immers niet over het topspelers die zich in een poel bevinden die zo klein is dat er niet meteen een gelijkaardige speler te vinden is in een andere buitenlandse competitie met ongeveer dezelfde kwaliteit van spelers, denk bijvoorbeeld aan de Nederlandse Eredivisie, de Engelse Championship... Neem daar nog eens bij dat het in de voetbalwereld zeker niet vreemd is dat een club met meerdere transferdossiers voor gelijkaardige spelers tegelijkertijd bezig is en het is zeker niet ondenkbaar dat een buitenlandse club bij een aanvraag voor bijkomende informatie die ze zelf moeten verzamelen de onderhandelingen stopzet en met een club uit een andere, gelijkaardige competitie verder onderhandelt. Het probleem van het gebrek aan *goodwill* kan toch groter zijn dan eerst gedacht.

Het is zelfs in die optiek niet ondenkbaar dat de buitenlandse club na een bepaalde tijd de Belgische competitie zal beginnen ontwijken om niet geconfronteerd te worden met de bijkomende verplichtingen.

⁵¹ Zie R. HOUBEN, "Het Belgisch profvoetbal aan anti-witwasnormering onderworpen – Een kritische analyse in context", *RW* 2021-22, nr. 21, (811) 821.

Het argument van het gebrek aan *goodwill* kan ook doorgetrokken worden naar de identificatie van de uiteindelijke begunstigden. In België is het identificeren van aandeelhouders geen groot probleem aangezien er in België verschillende regels zijn omtrent de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in vennootschappen.⁵² Het is lang niet zeker dat dergelijke regels ook door andere landen worden opgelegd waardoor het in bepaalde omstandigheden er moeilijk, misschien zelfs onmogelijk, zal zijn om deze personen te identificeren zonder langs de andere club te gaan, zeker als er ook tijdsdruk achter het onderzoek zit in bijvoorbeeld het kader van *last minute* transfer tijdens één van de *transfer deadline days*.

Indien de Belgische club het via de buitenlandse club moet vernemen, stoten ze opnieuw op de *goodwill* van de tegenpartij. De *goodwill* kan hier een groter probleem zijn dan bij het vergaren van de informatie over de cliënt. Tegenwoordig worden clubs aangekocht en bestuurd via allerlei ingewikkelde constructies waarvan soms net de bedoeling is om de echte begunstigde/bestuurder buiten beeld te houden. Deze consortiums schuiven vaak wel een aanspreekpunt/leider naar voren, maar zij kunnen allerminst beschouwd worden als een uiteindelijke begunstigde.⁵³

Kan artikel 31 van de antiwitwaswet een oplossing bieden? Deze bepaling vormt een uitzondering op het principe dat de controle en verificatie van de identiteit voorafgaand aan de zakelijke relatie moet gebeuren. Het artikel voorziet in de mogelijkheid van de onderworpen entiteiten om de identiteitscontrole en verificatie uit te stellen tot na het aangaan van deze zakelijke relatie. In het kader van dit onderzoek, betekent dit dat de clubs de controle en verificatieverplichting kunnen vervullen nadat de transfer in zijn geheel reeds werd afgerond door de partijen. De clubs kunnen enkel gebruikmaken van deze mogelijkheid indien ze aan de voorwaarden uit het artikel voldoen.

Volgens artikel 31 kan de verplichting enkel uitgesteld worden in zoverre de bijzondere omstandigheden waarin deze *a-posteriori-check* plaats kan vinden limitatief opgesomd zijn in de interne procedures van de profclubs en de *a-posteriori-check* noodzakelijk is om de uitoefening van de activiteiten, *in casu* de transferonderhandelingen, niet te onderbreken.

⁵² Zie bijvoorbeeld art. 7:83 Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

⁵³ Zie bijvoorbeeld P. VAN IJZENDOORN, "Saoedi's maken van kwakkelend Newcastle United een van rijkste voetbalclubs ter wereld" 7 oktober 2021 www.volkskrant.nl/sport/saoedi-s-maken-van-kwakkelend-newcastle-united-een-van-rijkste-voetbalclubs-ter-wereld~b3cc6185/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F. en W. GORISSEN "Swansea City komt in Amerikaanse handen" 6 juni 2016 www.hln.be/premier-league/swansea-city-komt-in-amerikaanse-handen~a34047cd/.

Bijkomend kan de mogelijkheid om uit te stellen uit artikel 31 enkel gebruikt worden indien de club in een zakelijke relatie treedt met een cliënt die een laag risicokarakter wordt toegedicht. Het risicokarakter stroomt voort uit de individuele risicobenadering die door de onderworpen entiteiten voorafgaand moeten opstellen op basis van artikel 19 van de preventieve antiwitwaswetgeving. De wet geeft enkele indicaties die kunnen duiden op een zakelijke relatie met een hoog risicokarakter. Het gaat dan bijvoorbeeld om zakelijke relaties die aangeknoopt worden met een cliënt uit een derde land die beschouwd worden als landen met een hoog risico of landen met een lage of zonder belasting.⁵⁴ Ook voor een zakelijke relatie die een potentieel laag risicokarakter hebben geeft de wet enkele indicaties.⁵⁵

Als laatste voorwaarde kan de mogelijkheid uit artikel 31 slechts gebruikt worden indien de identiteitscontrole en verificatie zo snel mogelijk na het aangaan van de zakelijke relatie gestart wordt.

Toegepast op een professionele voetbalclub die een transfer aangaat met een buitenlandse club houdt de mogelijkheid om uit te stellen uit artikel 31 concreet in dat zowel de identiteitscontrole en verificatie van de cliënt als van de uiteindelijke begunstigde, zoals reeds eerder aangehaald, uitgesteld kan worden tot na het afronden van de transferonderhandelingen. De clubs kunnen verschillende situaties beschrijven in hun interne procedures waarin het uitstellen van de controleverplichting nodig is om de transfer niet te doen afspringen.

Eén van de mogelijkheden waarover de topclubs bijvoorbeeld beschikken is het uitschrijven van de hypothese waarin de club transfergesprekken start met een buitenlandse club tijdens de laatste dag van de *mercato's*, de *transfer deadline days*. Op deze laatste dagen van de *mercato's* is de tijdsdruk immers het hoogst en zijn de clubs vaak niet in de mogelijkheid om de nodige cliëntencheck nog voor het aangaan van de zakelijke relatie uit te voeren. In deze omstandigheden lijkt het dan ook verdedigbaar dat er gebruik kan worden gemaakt van de mogelijkheid tot uitstellen uit artikel 31, indien de overige voorwaarden uiteraard ook nageleefd worden.

Uit het voorbeeld hierboven blijken ook meteen de beperkingen van artikel 31.

Ten eerste kan het artikel enkel gebruikt worden indien uit de individuele risicobeoordeling blijkt dat de potentiële cliënt(en) slechts een laag risico vormen. Van zodra er enkele indicatieve factoren zijn die wijzen op een hoog risicokarakter kan het artikel niet gebruikt worden. Het is moeilijk te zeggen of de meeste transferonderhandelingen aanzien zullen worden als een laag of hoog risicogeval omdat dit uiterst casuïstisch is en dus geval per geval bekeken zal moeten worden. Sommige indicatoren uit de wet zijn vrij ruim omschreven en het is dan ook zeer aannemelijk dat verschillende transferdossiers een hoog risicokarakter toegedicht zullen krijgen.⁵⁶

⁵⁴ Bijlage 3 Wet 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *BS* 6 oktober 2017.

⁵⁵ Bijlage 2 Wet 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *BS* 6 oktober 2017.

⁵⁶ Zie bijvoorbeeld art. 1, 1°, a) Bijlage 3 wet 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *BS* 6 oktober 2017.

Ten tweede biedt artikel 31 enkel een oplossing voor omstandigheden waarbij een club zich in tijdsnood bevindt en voor het afsluiten van de transferonderhandelingen de cliëntencheck niet meer tijdig rond krijgt. De clubs blijven, zelfs met de mogelijkheid uit artikel 31, nog steeds afhankelijk van de *goodwill* van de andere partij en, zoals reeds aangehaald, kan het gebrek aan *goodwill* een groter probleem kan zijn dan op het eerste gezicht misschien lijkt.⁵⁷

Concluderend kan er dus gesteld worden dat de mogelijkheid om de identiteitscontrole en verificatie uit te stellen op grond van artikel 31 in bepaalde omstandigheden een oplossing kan zijn om de negatieve invloed op de concurrentiepositie van de verplichting te beperken, maar er bestaan nog steeds voldoende hypothesen waarin een gebrek aan tijd niet het probleem zal zijn en de mogelijkheid uit artikel 31 dus ook geen soelaas zal bieden.

De voorafgaande identiteitscontrole en verificatie zal dus over het algemeen een negatieve invloed hebben op de concurrentiepositie van de Belgische profclubs in het kader van uitgaande internationale transfers. Het is zelfs niet ondenkbaar dat deze negatieve invloed niet beperkt blijft tot de korte termijn. Het afspringen en uitblijven van uitgaande transfers kan een leiden tot een langdurige negatieve impact. Uitgaande transfers zijn immers van levensbelang voor de ploegen uit de Belgische competitie. De Belgische clubs zijn immers niet de clubs die elke transfermercato miljoenen euro's uitgeven aan spelers om hun ploeg te versterken. De Belgische competitie, en dus ook de clubs, is een kweekvijver voor jong talent. Die jonge spelers worden ofwel door de jeugdopleiding van de club opgeleid ofwel voor een klein bedrag op jonge leeftijd gehaald om verder op te leiden in België.⁵⁸

⁵⁷ Zie R. HOUBEN, "Het Belgisch profvoetbal aan anti-witwasnormering onderworpen – Een kritische analyse in context", *RW* 2021-22, nr. 21, (811) 821-822.

⁵⁸ DELOITTE, "Socio-economische impact studie van de Pro League op de Belgische economie", www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/be/Documents/technology-media-telecommunications/pro-league-2021_deloitte-be_report_nl.pdf, 27.

De top 25 van uitgaande transfers weerspiegelt dit ook.⁵⁹ 19 van de 25 spelers werd (verder) opgeleid door de Belgische club en nadien voor een hoog transferbedrag (door)verkocht naar een buitenlandse club. Voor veel Belgische clubs zijn deze inkomsten, naast onder andere sponsoring, één van de belangrijkste inkomstenbronnen om hun budget op orde te krijgen, zeker voor de kleinere clubs. Dit maakt dat de Belgische clubs toch in grote mate afhankelijk zijn van het aantal uitgaande transfers die ze kunnen doen. Minder uitgaande transfers betekent dus ook minder inkomsten wat dus ook een lager budget betekent. De lagere budgets van de clubs geeft de clubs ook minder mogelijkheden om investeringen te doen en duurdere spelers aan te trekken. Dit zal er uiteindelijk voor zorgen dat het niveau van de spelers in de Belgische competitie zal dalen. De grootste talenten zullen nog steeds verkocht worden omdat er geen gelijkaardige/vergelijkbare spelers in andere competities gevonden kunnen worden, een toptalent is immers een zeldzaam profiel. Tegelijkertijd zullen de clubs die geen absoluut toptalent in de rangen hebben minder spelers kunnen verkopen en dus ook minder dure en minder kwaliteitsvolle spelers kunnen aankopen.

Dit om aan te tonen dat de negatieve invloed van de verplichtingen op korte termijn op de concurrentiepositie van de Belgische clubs op de internationale transfermarkt zeker niet beperkt blijft tot enkel de korte termijn of de concurrentiepositie, iets wat belangrijk is om voor ogen te houden maar verder niet besproken zal worden in dit onderzoek.

In dit opzicht kan de situatie vergeleken worden met het negatieve effect van de Covid-19-pandemie op het transferresultaat van de clubs. DELOITTE voorspelde in zijn studie van 2021 dat de COVID-19-crisis een grote impact zou hebben op het transferresultaat van de Belgische clubs, in de zin dat clubs minder uitgaande transfers gedaan zullen hebben omdat er minder geld kon worden uitgegeven door de buitenlandse clubs door een verlies aan inkomsten door de verschillende maatregelen in de verschillende landen (denk bijvoorbeeld aan het verbod op supporters in de stadions waardoor er geen inkomsten waren uit kaartenverkoop). Hierdoor zal ook de financiële winstgevendheid en het budget van de clubs voor het volgende seizoen lager liggen. Ook in dit geval zullen sommige clubs de crisis minder voelen/gevoeld hebben doordat ze konden rekenen op een belangrijke uitgaande transfer die de verliezen van de crisis kan compenseren. Het gaat dan bijvoorbeeld over de transfers van Jérémy Doku van RSC Anderlecht naar de Franse club Stade Rennais FC, Jonathan David van KAA Gent naar de Franse club LOSC Lille en Krépin Diatta van Club Brugge naar de Franse club AS Monaco. Niet toevallig gaat het in deze voorbeelden om drie talentvolle, jonge voetballers die in België opgeleid werden en de stempel van toptalent kregen. Hierdoor krijgen ze het uniek profiel wat reeds eerder behandeld werd.⁶⁰

⁵⁹ Zie www.transfermarkt.be/jupiler-pro-league/toptransfers/wettbewerb/BE1/plus//galerie/0?saizon_id=alle&land_id=alle&ausrichtung=&spielerposition_id=alle&alters_klasse=&w_s=&zuab=ab&art=.

⁶⁰ DELOITTE, "Socio-economische impact studie van de Pro League op de Belgische economie", www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/be/Documents/technology-media-telecommunications/pro-league-2021_deloitte-be_report_nl.pdf, 27.

7.3. Organisatie en interne controlemaatregelen

7.3.1 Ontwikkeling en toepassen van doeltreffende gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen

Artikel 8 van de preventieve antiwitwaswetgeving legt aan de onderworpen entiteiten op om passende, doeltreffende gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen toe te passen die evenredig zijn met hun aard en omvang.

Gelet op artikel 8, §1 en de memorie van toelichting bij de preventieve antiwitwaswet moeten de gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen in verhouding staan met de aard en de omvang van de onderworpen entiteit. Dit betekent dat entiteiten die een relatief eenvoudige activiteit uitoefent niet verplicht is om bijzonder complexe mechanismen te hanteren in het licht van de preventieve antiwitwaswet.⁶¹

De wet en de memorie van toelichting specificeert de doelen van deze interne gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen. Deze interne maatregelen moeten het voor de onderworpen entiteit in de eerste plaats mogelijk maken om te voldoen aan hun verplichtingen zoals bepaald in de preventieve antiwitwaswet. Het gaat dan bijvoorbeeld over het melden van verdachte verrichtingen aan de CFI, de voorafgaande cliëntencheck...

Daarnaast moeten de gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen de onderworpen entiteiten in staat stellen te voldoen aan de bepalingen van de Europese verordening betreffende geldovermakingen en aan de bepalingen betreffende de financiële embargo's. In het kader van dit onderzoek zijn deze twee doelen echter van minder belang.

Artikel 8, §2, 1° van de wet bepaalt wat de gedragslijnen, procedures en controlemaatregelen omvatten. Volgens dit artikel moeten de organisatorische maatregelen ervoor zorgen dat de risico's met betrekking tot de witwaspraktijken op het niveau van de onderworpen entiteit zelf gematigd en beheerd kunnen worden. De wet bepaald dat het *in concreto* gaat om gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen betreffende het opstellen van risicobeheermodellen, cliëntacceptatie, waakzaamheid ten aanzien van cliënten en verrichtingen, melding van vermoedens, bewaring van documenten en stukken, interne controle en het beheer van de naleving van de verplichtingen bepaald bij de antiwitwaswet en de besluiten en reglementen ter uitvoering van de wet.

⁶¹ Wetsontwerp tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *Parl. St. Kamer 2016-2017*, nr. 2566/001, 63.

Hoe deze verplichting in de praktijk tot uiting zal komen binnen de organisatie van een professionele voetbalclub is moeilijk in te schatten, de wet geeft wel enkele suggesties over wat de gedragslijnen, procedures en controlemaatregelen kunnen omvatten. De clubs kunnen voorzien in een onafhankelijke auditfunctie om de gedragslijnen te testen en in procedures om bij de aanstelling van personeelsleden na te gaan of de kandidaten beschikken over de passende betrouwbaarheid om een bepaalde functie en de risico's die ermee verbonden zijn uit te oefenen. De wet vermeldt ook meteen dat deze suggesties enkel gevolgd dienen te worden indien de aard en de omvang van de onderworpen entiteit dit vereist.⁶² Het is onduidelijk of deze suggesties voor de Belgische profclubs passend zijn. Het is immers de eerste keer dat dit soort entiteit onderworpen is aan de verplichtingen van de preventieve antiwitwaswet en de interne structuur van de voetbalclubs is compleet verschillend van de interne structuur van de andere reeds onderworpen entiteiten. De clubs zullen dit zelf moeten bepalen.⁶³

Ten slotte moeten de gedragslijnen, procedures en de interne controlemaatregelen voorzien in de sensibilisering van de personeelsleden die tewerkgesteld zijn door de onderworpen entiteit voor witwasrisico's en de opleiding van diezelfde personeelsleden over de beperking van de risico's.⁶⁴

Ondank het feit dat het artikel de profclubs een bepaalde vrijheid bieden in het opstellen van de interne procedures en impact dus ook moeilijk in te schatten valt, is het echter wel duidelijk dat de deze verplichtingen een grote impact zullen hebben op de interne structuur van de voetbalclubs, zoals verschillende rechtsgeleerden al aangaven.⁶⁵

De verplichtingen uit artikel 8 hebben geen directe invloed hebben op de concurrentiepositie van de Belgische voetbalclubs, het gaat immers ook over de instelling van interne maatregelen en organen die niet expliciet van toepassing zijn op de positie die de topclubs innemen tijdens transferonderhandelingen. Daarnaast bepaalt het artikel dat de interne maatregelen evenredig moeten zijn met de aard en omvang van de onderworpen entiteit. De woordkeuze die door de wetgever op dit punt gebruikt wordt zorgt ervoor dat het een vage en zelfs onduidelijke verplichting uitmaakt. Zolang er geen bijkomende verklaring van de wetgever komt kunnen de voetbalclubs zelf bepalen hoe de interne maatregelen eruit moeten zien volgens hen. Doordat er niet meteen minimumvoorwaarden worden opgelegd door de wetgever, ook niet op het vlak van transfers en de onderhandelingen die eraan voorafgaan, zal het dus aan de clubs zelf zijn om te bepalen wat 'passend' zal zijn.

Het gevaar voor de concurrentiepositie zit in de combinatie van artikel 8 met artikel 9.

⁶² Art. 8, §2, 2° Wet 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *BS* 6 oktober 2017.

⁶³ Wetsontwerp tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *Parl. St. Kamer* 2016-2017, nr. 2566/001, 63-69.

⁶⁴ Art. 8, §2, 3° Wet 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *BS* 6 oktober 2017.

⁶⁵ R. HOUBEN, "Het Belgisch profvoetbal aan anti-witwasnormering onderworpen – Een kritische analyse in context", *RW* 2021-22, nr. 21, (811) 812.

Artikel 9 bepaalt dat wanneer de onderworpen entiteit een rechtspersoon is, zij een verantwoordelijk persoon moeten aanduiden die waakt over de toepassing en de naleving van de bepalingen van de preventieve antiwitwaswetgeving en een of meerdere personen die belast zijn met het toezicht op de tenuitvoerlegging van de gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen, met de analyse van den atypische verrichtingen en met de opstelling van schriftelijke, interne verslagen.

De eerste persoon die volgens artikel 9 van de wet moet worden aangeduid is een verantwoordelijke die op het hoogste niveau verantwoordelijk zal zijn om toe te zien dat de verschillende wettelijke en reglementaire bepalingen met betrekking tot het voorkomen van witwassen worden nageleefd.⁶⁶ Aangezien de professionele voetbalclubs allemaal als rechtspersoon zijn georganiseerd, zullen zij volgens de wet een lid van hun wettelijk bestuursorgaan (of de raad van bestuur indien het gaat om een naamloze vennootschap) moeten aanduiden als verantwoordelijke.⁶⁷

De tweede persoon (of personen) die volgens het artikel aangeduid dient te worden, is een *Anti-Money Laundering Compliance Officer of AMLCO*.⁶⁸

De functies van de personen die aangeduid moeten worden volgens artikel 9 kunnen gecombineerd worden door één persoon of groep van personen indien de aard, omvang, de rechtsvorm, beleidsstructuur en het personeelsbestand van de onderworpen entiteit dit toelaat.⁶⁹ In het kader van een Belgische topvoetbalclub zal het, zeker als het gaat om de kleinere clubs, niet ondenkbaar zijn dat de functies inderdaad bij één en dezelfde persoon of bij een groep van personen gelegd worden. Voetbalclub RSC Anderlecht, één van de grootste clubs van België, stelde vorig jaar bijvoorbeeld 314 mensen tewerk. Dat zijn er honderd meer dan KV Club Brugge, de op een na grootste club van België. De kleinere professionele clubs zullen nog minder werknemers tewerkstellen.⁷⁰ Het personeelsbestand zal de clubs dus zeker toelaten om de functies van de verantwoordelijke en de AMLCO bij de dezelfde persoon of groep van personen te leggen. De clubs zullen zelf moeten bekijken of hun andere kenmerken dit ook toelaten.

⁶⁶ Art. 9, §1, lid 1 Wet 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *BS* 6 oktober 2017.

⁶⁷ Royal Sporting Club Anderlecht is bijvoorbeeld georganiseerd als een naamloze vennootschap volgens de Kruispuntbank van Ondernemingen. Zie <https://kbopub.economie.fgov.be/kbopub/zoeknummerform.html?nummer=0823379451&actionLu=Zoek>.

⁶⁸ Art. 9, §2 Wet 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *BS* 6 oktober 2017.

⁶⁹ Art. 9, §3 Wet 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *BS* 6 oktober 2017.

⁷⁰ X, "Loonlast Anderlecht baart zorgen: "honderd werknemers meer dan bij Club Brugge", 10 februari 2021 www.voetbalprimeur.be/nieuws/966630/loonlast-anderlecht-baart-zorgen-honderd-meer-werknemers-dan-bij-club-brugge.html.

De memorie van toelichting licht de voornaamste verantwoordelijkheden van de *Anti-Money Laundering Compliance Officer (AMLCO)*, toe. Ten eerste moet hij of zij toezien op de concrete tenuitvoerlegging van de organisatorische maatregelen opgesomd in artikel 8 van de preventieve antiwitwaswet. Ten tweede moet hij of zij atypische verrichtingen en gevallen waarin de waakzaamheidsplichten niet konden worden vervuld analyseren en schriftelijke verslagen hierover opstellen conform artikelen 45 en 46 van de wet. Ten derde moet hij of zij de beslissing nemen om meldingen van vermoedens door te geven aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking of CFI conform artikel 47 van de wet.

Bij het aanstellen van deze AMCLO moeten de clubs rekening houden met enkele voorwaarden. Ten eerste moet de persoon die aangesteld wordt door de professionele club de nodige professionele betrouwbaarheid aan de dag kunnen leggen. Ten tweede moet hij of zij de passende deskundigheid, kennis van het Belgische wettelijk en reglementair kader inzake de voorkoming van witwassen hebben en beschikken over de beschikbaarheid, het hiërarchisch niveau en de bevoegdheden om de functie effectief, onafhankelijk en autonoom uit te oefenen. En ten derde moet de persoon beschikken over de bevoegdheid om op eigen initiatief aan het wettelijke bestuursorgaan of de effectieve leiding van de onderworpen entiteit alle noodzakelijke of nuttige maatregelen voor te stellen. Hij moet ook alle vereiste middelen kunnen inzetten om de conformiteit en doeltreffendheid van de maatregelen uit de antiwitwaswet te waarborgen.⁷¹

7.3.2. Impact op de concurrentiepositie

Als we deze verplichting proberen te vertalen naar de werking van een professionele voetbalclub, betekent dit dus dat de clubs een zetelend lid van hun raad van bestuur zullen moeten aanduiden als verantwoordelijke. Deze verantwoordelijke zal de taken moeten vervullen die de functie met zich meebrengt.

Als eerste moet er opgemerkt worden dat deze verantwoordelijkheden gecombineerd met de verplichtingen uit artikel 8 het bureaucratisch gehalte van de interne structuur van de clubs vergroten. Op basis van de verantwoordelijkheden uit artikel 9 zal de AMLCO nadat bepaalde verrichtingen gedaan werden, de verrichtingen die binnen één van zijn verantwoordelijkheden vallen opnieuw van naderbij moeten bekijken, analyseren en indien nodig conform artikelen 45 en 46 van de wet rapporteren, deze verplichtingen zullen verder in het onderzoek nog besproken worden.

De persoon die als AMLCO wordt aangesteld zal dus betrokken moeten worden bij de verschillende geldstromen en handelingen binnen de club die zich binnen zijn verantwoordelijkheden bevinden. De interne procedures zullen zeker ook procedures bevatten voor de transferonderhandelingen omdat dit één van de geldstromen is die het meest kwetsbaar is voor witwaspraktijken, zoals reeds aangehaald.

⁷¹ Art. 9, §2, lid 3 Wet 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *BS* 6 oktober 2017.; Wetsontwerp tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *Parl. St.* Kamer 2016-2017, nr. 2566/001, 69-72.

De aanstelling van de AMCLO *an sich* kan ook moeilijkheden met zich meebrengen voor de clubs. Eén van de voorwaarden is immers dat de persoon die aangesteld wordt over voldoende kennis moet beschikken over de Belgische wetgeving omtrent het voorkomen van witwassen. Over het algemeen zullen de clubs niet meteen iemand in hun rangen hebben die over de nodige kennis beschikt en zeker niet binnen hun raad van bestuur. Dit betekent dat ze van iemand van buiten de club zullen moeten rekruteren die niet alleen over de nodige professionele betrouwbaarheid moeten beschikken, iets wat erg moeilijk objectief te meten is, maar ook meteen over de juiste capaciteit moet beschikken om een rol te bekleden binnen de raad van bestuur van een club. Het kan voor de clubs een moeilijke opgave zijn om de juiste persoon voor deze functie te vinden.

Er is nog een onduidelijkheid over hoe deze verantwoordelijkheden binnen een voetbalclub exact ingevuld zullen moeten worden. Maar over het algemeen is het wel duidelijk dat deze verplichtingen een impact zullen hebben op de interne organisatie van de voetbalclub, zoals hierboven reeds aangehaald.

Of deze impact ook een aantasting van de concurrentiepositie van de clubs zal uitmaken en hoe groot deze aantasting voor de clubs zal zijn is dus ook nog onduidelijk maar zal gedeeltelijk afhangen van de manier waarop de clubs deze verplichting aanpakken.

Indien ze ervoor kiezen om iemand aan te duiden als verantwoordelijke en AMLCO die reeds deel was, of zal worden indien ze ervoor kiezen om iemand extern binnen te halen, van de transfercel en de raad van bestuur, kan hij of zij zijn of haar verantwoordelijkheden meteen integreren in de procedure waardoor het bureaucratisch gehalte binnen de interne structuur van de voetbalclub beperkt blijft. De informatie zal immers een kortere afstand moeten afleggen.

Indien ze echter kiezen voor iemand die buiten de cel en procedure staat kan de vertraging echter snel oplopen, doordat de informatie en toezicht een langere afstand zal moeten afleggen tot het de juiste persoon bereikt. Maar zoals hierboven reeds aangehaald, zullen de clubs zo goed als zeker een externe persoon moeten aantrekken om de functie te vervullen, gelet op de kenmerken die verwacht worden bij de verantwoordelijke en AMLCO. Bij de meeste clubs zal de verantwoordelijke dus niet rechtstreeks betrokken worden bij de transferonderhandelingen en de lopende transferdossiers, dit zorgt ervoor dat de informatie en dossiers door een extra paar handen zullen moeten passeren. Elk extra stadium zorgt voor een vertraging in de procedure, wat ervoor zorgt dat clubs minder efficiënt zullen kunnen optreden in hun transferdossiers.⁷²

⁷² Wetsontwerp tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *Parl. St. Kamer 2016-2017*, nr. 2566/001, 69-72.

Dit gezegd zijnde moet er duidelijk gemaakt worden dat de geldstromen die plaatsvinden in het kader van een spelerstransfer niet de enige geldstroom is die binnen de verantwoordelijkheden van de AMLCO valt. Er zijn uiteraard nog andere geldstromen binnen en rondom de club, denk bijvoorbeeld aan sponsoring, ticketverkoop... Het is dan ook niet aanneemelijk of aangeraden dat de clubs de AMLCO integreren in de procedures van slechts één van de geldstromen. Het is aangeraden om een werkgroep van werknemers samen te stellen die in hiërarchisch verband staan met de AMLCO en verdeeld worden over de verschillende geldstromen. In de praktijk wordt het in de meeste andere onderworpen entiteiten ook op deze manier gedaan.⁷³

Echter zullen deze verplichtingen, naast het extra stadium dat doorlopen moet worden en de vertraging die dit met zich meebrengt, over het algemeen geen al te grote impact hebben op de concurrentiepositie van de clubs. De wet en parlementaire voorbereidingen stipuleren immers uitdrukkelijk dat de organisatie en interne controlemaatregelen evenredig moeten zijn met de aard en omvang van de onderworpen entiteit. Voetbalclubs hebben, in vergelijking met de financiële instellingen waarvoor de wet in beginsel opgesteld werd, een simpelere structuur. Dit zorgt ervoor dat de algemene impact op de club, en dus ook op de concurrentiepositie, toch beperkt blijft.

Deze verplichting kan echter wel op een andere manier een bepaalde positieve invloed hebben op de concurrentiepositie van de profclubs. Zoals eerder beschreven werd, kan artikel 31 van de antiwitwaswet in bepaalde gevallen de negatieve invloed, die de verplichting om een voorafgaande cliëntencheck te doen met zich meebrengt, beperken door te voorzien in een mogelijkheid om de cliëntencheck uit te stellen tot na het afronden van de transfer.⁷⁴

Eén van de voorwaarden om gebruik te maken van de mogelijkheid uit artikel 31 was de verplichting om de omstandigheden waarbij gebruik gemaakt kan worden van de mogelijkheid limitatief opgesomd moeten worden door de clubs in hun interne procedures. Bij de opstelling van de interne procedures zullen de clubs dus nauwkeurig verschillende omstandigheden en hypothesen moeten omschrijven waarin het belangrijk is om de cliëntencheck uit te stellen tot na het afsluiten van de transfer omdat anders het gevaar bestaat dat de transfer zou afspringen.

⁷³ NATIONALE BANK VAN BELGIE, "Analyse van atypische feiten en verrichtingen: commentaar en aanbevelingen van de NBB", www.nbb.be/nl/financieel-toezicht/voorkoming-van-het-witwassen-van-geld-en-de-financiering-van-terrorisme/analys-5#2-analyse-van-atypische-feiten-en-verrichtingen-door-de-amlco.

⁷⁴ *Infra*.

7.4. Atypische verrichtingen opsporen en analyseren

7.4.1. **Atypische verrichtingen**

Artikel 35 van de preventieve antiwitwaswet verplicht de onderworpen entiteiten om een doorlopende waakzaamheid aan de dag te leggen, de derde component van de algemene waakzaamheidsverplichting. Er wordt van de onderworpen entiteiten verwacht dat ze een aandachtig onderzoek van de occasionele verrichtingen doen. In het kader van een zakelijke relatie wordt dat aandachtig onderzoek omgevormd door een doorlopend onderzoek van de verrichtingen die binnen het kader van die zakelijke relatie uitgevoerd worden. Het is de bedoeling dat de onderworpen entiteiten deze verrichtingen aftoetsen met de kenmerken van de cliënt, de vooropgestelde aard en het vooropgestelde doel van de verrichtingen en het risicoprofiel dat aan het licht kwam door de individuele risicobeoordeling.

Eén van de doelen van deze onderzoeken is het opsporen van atypische verrichtingen. Artikel 45 van de preventieve antiwitwaswet omschrijft wat als een atypische verrichting aanzien moet worden. Er zijn verschillende aanwijzingen op basis waarvan een verrichting als atypisch beschouwd kan worden.

Ten eerste zijn er de verrichtingen die op van hun objectieve kenmerken als atypisch aanzien kunnen worden. In werkelijkheid gaat het dan om abnormaal complexe verrichtingen, verrichtingen voor een ongewoon hoog bedrag, verrichtingen die een ongebruikelijk patroon vertonen en verrichtingen die geen duidelijk economisch of rechtmatig doel hebben. In het kader van de professionele voetbalclubs die een transfer aangaan zullen vooral abnormaal complexe verrichtingen en, waarschijnlijk in kleinere mate, verrichtingen voor een ongewoon hoog bedrag het overgrote merendeel van de analyses uitmaken. Neem het voorbeeld van een buitenlandse club die de transfersom niet rechtstreeks van hun rekening op de rekening van de Belgische profclub willen storten, maar dit liever willen doen via allerlei constructies in verschillende landen. Of het voorbeeld dat eerder in deze thesis al werd aangehaald waarbij de transfersom van een speler veel hoger gelegd wordt dan zijn werkelijk geschatte waarde en waarbij het extra geld dan wegvloeit naar andere personen.

Ten tweede zijn er de verrichtingen die niet stroken met het profiel van de van de cliënt. Het wetsontwerp van de preventieve witwaswet geeft hier als voorbeeld iemand die verrichtingen doet met contant geld voor grote bedragen die onmogelijk lijken gelet op de beroepsactiviteit van die persoon. Deze soort verrichtingen zullen niet zo snel het voorwerp uitmaken van analyses in het kader van een professionele voetbalclub aangezien deze verrichtingen eerder voorkomen in het kader van financiële instellingen.

Ten slotte kan het atypische karakter van een verrichting afgeleid worden uit concrete omstandigheden. Dit is een eerder vage aanwijzing aangezien dit geval per geval beoordeeld dient te worden, het kan dus niet uitgesloten worden dat ook deze verrichtingen het voorwerp van een analyse kunnen uitmaken.⁷⁵

⁷⁵ Wetsontwerp tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *Parl. St. Kamer 2016-2017*, nr. 54-2566/001, 136.

7.4.2. Controles, analyses en rapportering

Voor het opsporen van deze atypische verrichtingen wordt er in principe eerste uitgegaan van een *a priori* controle. Concreet betekent dit dat het de personen/werknemers zijn die binnen de onderworpen entiteit rechtstreeks contact hebben met de cliënt en betrokken zijn bij de uitvoering van de verrichtingen die als eerste een controle zullen moeten uitvoeren. Deze *a priori* controle gebeurt op basis van wat er vastgelegd werd in de interne procedures van de onderworpen entiteit. Het is dus de bedoeling om de atypische verrichtingen op te sporen voordat de verrichtingen in het kader van een occasionele verrichting of een zakelijke relatie gedaan zijn.

Het kan echter zo zijn dat enkel een *a priori* controle niet volstaat. Het kan bijvoorbeeld zo zijn dat de atypische verrichting niet op te sporen valt voordat de verrichting daadwerkelijk uitgevoerd is. De *a priori* controle dient dan aangevuld te worden met een *a posteriori* controle, indien dit gelet op de kenmerken van de onderworpen entiteit passend is.

In het kader van een professionele voetbalclub die een transfer aangaat met een buitenlandse club betekent dit dus concreet dat de personen die binnen de club betrokken zijn bij de transonderhandelingen tussen beide clubs een *a priori* controle zullen moeten uitvoeren. De meeste atypische verrichtingen die in het kader van de transferonderhandelingen naar boven kunnen komen zullen via de *a priori* controle geïdentificeerd kunnen worden. Bij de voorbeelden die we hiervoor gaven kunnen de atypische verrichtingen voor het afronden van de verrichtingen geïdentificeerd worden. Een transfersom die hoger gelegd wordt dan de werkelijke waarde van een speler of een club die de betaling wil doen via allerlei constructies, zijn verrichtingen die perfect via een *a priori* controle op te sporen zijn. Een *a posteriori* controle zal in de meeste gevallen niet nodig zijn. Het is echter allerminst zeker dat elke atypische verrichting via de *a priori* controle gevonden kan worden en de mogelijkheid van een *a posteriori* controle mag dan ook niet volledig afgeschreven worden.

Wanneer er een atypische verrichting geïdentificeerd wordt moet daarvan melding gemaakt worden aan de AMLCO met een vermelding waarom de verrichting als atypisch beschouwd wordt. Zoals reeds eerder besproken is één van de kernverantwoordelijkheden van de AMLCO het analyseren van atypische verrichtingen.

De AMLCO verricht de analyse op de resultaten die hij op dat moment heeft via de verschillende checks die op voorhand gedaan werden. Indien de informatie die hieruit voortkomt echter onvoldoende blijkt, kan de AMLCO om bijkomende maatregelen verzoeken om extra informatie te vergaren.⁷⁶

⁷⁶ NATIONALE BANK VAN BELGIE, "Analyse van atypische feiten en verrichtingen: commentaar en aanbevelingen van de NBB", www.nbb.be/nl/financieel-toezicht/voorkoming-van-het-witwassen-van-geld-en-de-financiering-van-terrorisme/analys-5#2-analyse-van-atypische-feiten-en-verrichtingen-door-de-amlco.

Het doel van de analyse bestaat erin om via de informatie waarover de AMLCO beschikt, te bepalen of er een vermoeden van witwaspraktijken is. Dit vermoeden moet op redelijke gronden gebaseerd zijn. De AMLCO zal na de analyse moeten beslissen of er inderdaad een gegrond vermoeden bestaat en of dit vermoeden gemeld moet worden aan de CFI.

De resultaten die voorstromen uit deze analyse worden door de AMLCO opgenomen in een intern verslag. In dit verslag geeft de AMLCO inzicht in de redenen waarom er volgens hem sprake is van een vermoeden van witwaspraktijken. Dit intern verslag moet steeds opgesteld worden, ook indien de AMLCO nadien beslist om geen melding te doen aan het CFI.⁷⁷

7.4.3. Meldingsplicht

Het uiteindelijke doel van de controles en de analyse die daaruit voortkomt, is duidelijk maken of er een vermoeden van witwassen of andere criminele activiteiten bestaat. Indien de vermoedens weerlegd kunnen worden, wordt het dossier zonder gevolg afgesloten.

Wanneer uit de analyse en bijkomend het intern verslag van de AMLCO echter duidelijk wordt dat er inderdaad een vermoeden van witwaspraktijken of andere criminele activiteiten kan zijn, is de AMLCO verplicht dit op grond van artikel 47 van de antiwitwaswet te melden aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking of CFI. In dit verband is het belangrijk om erop te duiden dat deze vermelding verplicht is bij het kleinste vermoeden. De melding wordt gedaan via de modaliteiten die bepaald zijn in artikel 50 van de preventieve antiwitwaswet. De informatie en inlichtingen moeten schriftelijk of op elektronische wijze gemeld worden aan de CFI. In de praktijk gebeurt dit via de beveiligde website ORIS die op 1 september 2006 gelanceerd werd door de CFI.

Volgens de wetgever bestaat er in hoofdte van de onderworpen entiteiten een vermoeden wanneer de onderworpen entiteit op basis van de inlichtingen en documenten die zij hebben ontvangen van hun cliënt geen volledige zekerheid hebben over de rechtmatigheid van de gelden of de verrichting, of over de economische, juridische of fiscale rechtvaardiging ervan.⁷⁸

De melding die aan de CFI gedaan moet worden strekt zich uit tot zowel de geldmiddelen waarvan de onderworpen entiteit vermoedt dat ze in verband gebracht kunnen worden met het witwassen van geld of één van de criminele activiteiten, als de verdachte verrichtingen of de poging tot deze verrichtingen. Verder bevat de melding ook de identificatiegegevens van de melder, cliënt en in voorkomend geval de uiteindelijke begunstigde, een beschrijving van de verrichting en de elementen van de analyse die de AMLCO ertoe hebben aangezet de verrichting te melden en de verwachte uitvoeringstermijn van de verrichting.⁷⁹

⁷⁷ Wetsontwerp tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *Parl. St.* Kamer 2016-2017, nr. 54-2566/001, 155-156.

⁷⁸ Wetsontwerp tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *Parl. St.* Kamer 2016-2017, nr. 54-2566/001, 160-161.

⁷⁹ NATIONALE BANK VAN BELGIE, "Analyse van atypische feiten en verrichtingen: commentaar en aanbevelingen van de NBB", www.nbb.be/nl/financieel-toezicht/voorkoming-van-het-witwassen-van-geld-en-de-financiering-van-terrorisme/analys-5#2-analyse-van-atypische-feiten-en-verrichtingen-door-de-amlco; CFI, "Richtsnoeren voor de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten met betrekking tot de melding van informatie aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking", 15 augustus 2020, www.nbb.be/doc/cp/nl/aml/20200815_cfi_richtsnoeren_nl.pdf, 40-45.

In tegenstelling tot wat sommigen in het verleden dachten, moeten de onderworpen entiteiten in hun verslag niet de onderliggende criminele activiteit identificeren. Zowel de wet als het wetsontwerp vermelden nu expliciet dat het identificeren van de onderliggende criminele activiteit tot de taken van de CFI behoort. Het is voor de onderworpen entiteit immers moeilijk en misschien zelfs onmogelijk om de onderliggende criminele activiteit bloot te leggen. Dit belet de onderworpen entiteiten echter niet om de criminele activiteit toch te vermelden in het verslag en de melding indien ze hier toch weet van hebben. Indien de informatie uit de melding echter niet voldoende blijkt voor de CFI, kunnen zij verzoeken om extra informatie van de onderworpen entiteit. De onderworpen entiteit is op grond van art. 48 van de preventieve antiwitwaswet verplicht om zijn volledige medewerking te geven aan de CFI en binnen de vooropgestelde termijnen deze informatie aan de CFI te bezorgen.⁸⁰

⁸⁰ Wetsontwerp tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *Parl. St.* Kamer 2016-2017, nr. 54-2566/001, 156.

In principe wordt er uitgegaan van een voorafgaande melding. Dit betekent dat de onderworpen entiteit de melding aan de CFI zullen moeten doen voordat de verrichting uitgevoerd wordt. De onderworpen entiteit vermeldt bij de melding ook meteen de termijn waarin de verrichting normaal gezien uitgevoerd moet worden.

Indien de melding echter niet voorafgaand aan de CFI gedaan kan worden, dan moet de onderworpen entiteit de melding meteen na de verrichting doen met een reden waarom de melding niet voorafgaand kon gebeuren. De noodzaak om de melding pas na het uitvoeren van de verrichting te doen kan gerechtvaardigd worden via verschillende mogelijkheden. De verrichting kan van dien aard zijn dat ze niet uitgesteld kan worden en dat de melding dus noodzakelijk pas nadien kan gebeuren. Soms kan het ook belangrijk zijn om de verrichting eerst uit te voeren om bijvoorbeeld de vervolging van de betrokken personen niet in gevaar te brengen, ook dan is het noodzakelijk om de melding uit te stellen.

Van zodra de CFI de melding heeft ontvangen van de onderworpen entiteit beginnen zij meteen aan de analyse van deze melding. In het kader van de analyse van een melding die voorafgaand aan het uitvoeren van de verrichting gebeurt, beschikt de CFI over het recht om zich gedurende een termijn van vijf dagen te verzetten tegen de uitvoering deze verrichting. Bij dit verzet wordt er medegedeeld op welke verrichtingen en bankrekeningen dit verzet van toepassing is en waarom er beslist werd om over te gaan tot verzet.

In principe kan de onderworpen entiteit na afloop van de termijn van vijf dagen over gaan tot het uitvoeren van de verrichting, behalve wanneer er bijkomend verzet wordt aangetekend door het Openbaar Ministerie. De CFI kan aan de procureur des Konings of de federale procureur vragen om de maatregel van verzet te verlengen. De CFI zal hierom verzoeken indien ze op basis van een eerste analyse merken dat de termijn van vijf dagen niet zal volstaan om de zaak grondig te bekijken.⁸¹

Specifiek toegepast op een Belgische professionele club die een speler transfereert naar een buitenlandse club betekent dit dat de AMLCO, na het controleren van het dossier over de transferonderhandelingen en de informatie die hij of zij ontvangt van de personen die betrokken zijn bij de transferonderhandelingen in het kader van de *a priori* controle (indien de AMLCO niet zelf bij de transferonderhandelingen betrokken is), de verrichtingen zal moeten controleren indien er door de controle atypische verrichtingen naar boven komen uit het dossier. Indien de AMLCO via de analyse van deze atypische verrichtingen dan ook daadwerkelijk een vermoeden vindt van witwaspraktijken of andere criminele feiten, zal hij dit vermoeden moeten melden aan de CFI. Afhankelijk van de aard en de specifieke omstandigheden omtrent de transferonderhandelingen zal die melding voor of na het uitvoeren van de verrichting plaatsvinden, bij voorkeur voorafgaand.

Over deze verplichtingen lijkt er dus weinig onduidelijkheid te bestaan en ze kunnen grotendeels integraal toegepast worden op de werking van een Belgische professionele voetbalclub.

⁸¹ Wetsontwerp tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *Parl. St. Kamer* 2016-2017, nr. 54-2566/001, 157-165.; K. VANDERHEYDEN en A. VAN DEN BROECK, *Strafrecht in de onderneming (3e editie)*, Morsel, Intersentia, 2016, 370-372.

7.4.4. Impact op de concurrentiepositie

Zoals in dit hoofdstuk besproken bestaat de verplichting om atypische verrichtingen op te sporen, te analyseren en te melden aan de CFI uit verschillende onderdelen die elk een impact kunnen hebben op de concurrentiepositie van de Belgische profclubs. Er zal nu voor elk van deze onderdelen gekeken worden of het een impact zal hebben en zo ja, op welke manier. Deze afweging wordt gemaakt door terug te koppelen naar wat elk onderdeel inhoudt, zoals hierboven besproken, en dit toe te passen op de werking van een professionele voetbalclub in het kader van het afronden van een transferdossier.

7.4.4.1. Opsporing

Het eerste onderdeel van de verplichting is het opsporen van de verplichting. Zoals reeds eerder in dit hoofdstuk aangehaald zullen de meeste atypische verrichtingen opgespoord worden via een *a priori* controle door de werknemers van de clubs die betrokken zijn bij de transferonderhandelingen en transferdossiers van de clubs. Indien ze dan atypische verrichtingen tegenkomen, geven ze die informatie door aan de AMLCO. Het feit dat het in principe gaat om een *a priori* controle, betekent dat dit onderdeel van de verplichting geïntegreerd kan worden in de werking, procedure en het takenpakket van de werknemers die verantwoordelijk zijn voor de afhandeling van de transferonderhandelingen en transferdossiers. Daardoor blijft de impact van een *a priori* controle eerder beperkt. Hier moet echter wel een kanttekening bij gemaakt worden. Volgens de Nationale Bank van België of NBB moeten de personen die deze voorafgaande controle uitvoeren in hiërarchisch verband staan ten opzichte van de AMLCO en moeten deze personen voldoende ervaren en gekwalificeerd zijn en een passende SWG/FTP-opleiding, een opleiding over het voorkomen van witwassen van geld, de financiering van terrorisme en de financiering van de proliferatie van massavernietigingswapens, genoten hebben. Dit zal een extra inspanning van de clubs vragen.

Er kan hier teruggekoppeld worden naar de mogelijkheid om een werkgroep samen te stellen onder gezag van de AMLCO. Deze werkgroep kan bestaan uit werknemers die extra opgeleid zijn en ingebed worden in de procedures en werking omtrent de verschillende geldstromen. In het kader van transferonderhandelingen kan één van de leden van de werkgroep betrokken worden bij de dossiers en onderhandelingen van de transfers. Dit lid kan dan de *a priori* controle uitvoeren voor de verschillende transferdossiers en de informatie meteen doorspelen aan zijn hiërarchische meerdere, de AMLCO, indien er een atypische verrichting gevonden werd of het dossier afsluiten indien er niet gevonden werd.

De interne doorgifte van de informatie uit de *a priori* controle van de werknemers die de controle hebben uitgevoerd naar de AMLCO die de informatie zal analyseren, zal ook geen grote impact hebben op het verloop van de transferonderhandelingen. Het gaat om een interne doorgifte die niet onderworpen is aan bepaalde vormvereisten en dus heel snel kan gebeuren. Het resultaat van deze voorafgaande controle moet ook maar gedocumenteerd worden op basis van een eenvoudige en indien mogelijk gestructureerde verantwoording, dit alles zal weinig tijd in beslag nemen.⁸²

⁸² NATIONALE BANK VAN BELGIË, "Analyse van atypische feiten en verrichtingen: commentaar en aanbevelingen van de NBB", www.nbb.be/nl/financieel-toezicht/voorkoming-van-het-witwassen-van-geld-en-de-financiering-van-terrorisme/analys-5#2-analyse-van-atypische-feiten-en-verrichtingen-door-de-amlco.

Wanneer de informatie uit de *a priori* controle echter onvoldoende blijkt, moet die informatie aangevuld worden met een *a posteriori* controle. In het kader van een professionele voetbalclub betekent dit dat de verantwoordelijken voor de transferonderhandelingen en transferdossiers op verzoek van de AMLCO bijkomend onderzoek zullen moeten doen naar de atypische verrichting die tijdens het eerste onderzoek naar boven kwam. Dit bijkomend onderzoek kan wel een invloed hebben op de concurrentiepositie van de clubs, ook al vindt deze *a posteriori* controle pas plaats na de uitvoering van de verrichting. De *a posteriori* controle zal bij de clubs voor een bepaalde onzekerheid zorgen. De verrichting mag dan wel uitgevoerd zijn, maar de clubs weten niet wat er uit de *a posteriori* controle zal vloeien en wat de gevolgen voor de verrichting zullen zijn indien er inderdaad een melding aan de CFI gedaan zal moeten worden door de AMLCO op basis van de bijkomende informatie en de analyse. Buitenlandse clubs zullen niet graag transfers doen in een onzeker milieu. Dit kan ervoor zorgen dat ze de voorkeur geven aan clubs uit andere competities en de Belgische competitie zullen proberen te vermijden.

Toch zal deze onzekerheid niet het grootste probleem zijn voor de Belgische clubs. De onzekerheid ontstaat immers enkel indien er een *a posteriori* controle nodig is. Zoals reeds eerder vermeld, specificeert de wet en de memorie van toelichting dat een *a posteriori* controle slechts mogelijk is indien de kenmerken van de onderworpen entiteit passend is. Wat dit specifiek betekent wordt niet verder uitgelegd door de memorie van toelichting waardoor de vraag of een *a posteriori* controle wel passend is in het kader van een Belgische profclub, nog geen antwoord heeft gekregen en dus nog verder uitgelegd zal moeten worden door de wetgever of door rechtspraak.

Daarnaast zal een *a posteriori* controle ook slechts nodig zijn indien er daadwerkelijk sprake is van atypische verrichtingen. Een buitenlandse club die zijn verrichtingen volgens de regels van de wet uitvoert zal niet afgeschrikt worden door de bijkomende controleverplichting en de onzekerheid die eruit zou kunnen volgen.

7.4.4.2. Analyseren en verslag opstellen

Het tweede onderdeel van de verplichting is het analyseren van de atypische verrichting die aan het licht kwamen na de *a priori*, en eventueel indien nodig de *a posteriori* controle. De informatie die via deze controle(s) verkregen werd over de atypische verrichting wordt dan doorgegeven aan de AMLCO die dan op basis van zijn operationele verantwoordelijkheid uit artikel 45 van de preventieve antiwitwaswet de atypische verrichting zal moeten analyseren. De doelstelling van deze analyse bestaat erin om de uiteindelijk vast te kunnen stellen of er een vermoeden van witwassen of andere criminele praktijken bestaat. In de eerste plaats zal de AMLCO zich baseren op de informatie uit de eerste controle en de bestendige waakzaamheid (cliëntencheck, doorlopende waakzaamheid...). Indien dit echter onvoldoende blijkt, kan de AMLCO binnen zijn bevoegdheden verzoeken om extra maatregelen te nemen om de atypische verrichting te kunnen analyseren. Elke analyse die in het kader van deze verplichting wordt gevoerd moet opgenomen worden in een intern verslag waarin de AMLCO aangeeft welke beslissing hij heeft genomen en waarom hij deze beslissing nam.

De analyse en het opstellen van het verslag dienen voorafgaand aan het uitvoeren van de verrichting te gebeuren aangezien het potentieel vermoeden dat hieruit voortkomt voorafgaand aan de uitvoering van de verrichting aan de CFI gemeld dient te worden. Er wordt van de AMLCO van de voetbalclub verwacht dat hij of zij deze analyse grondig uitvoert. Dit betekent dat de AMLCO zich niet enkel zal baseren op de informatie uit de voorafgaande controle maar ook op de informatie die reeds eerder voorhanden was, rekening houdend met risiconiveau van de cliënt.

Zolang deze analyse niet afgerond is zal de verrichting, de spelerstransfer, niet uitgevoerd kunnen worden door de Belgische club. Het feit dat het gaat om een grondige analyse waarbij er nog extra opzoekingen gedaan moeten worden zal ervoor zorgen dat er toch een bepaalde vertraging in de procedure en onderhandelingen zal sluipen. Het is een extra stadium dat doorlopen moet worden indien er een atypische verrichting gevonden wordt voordat een club ook effectief kan overgaan tot het volledig afsluiten van een spelerstransfer. De onderhandelingen en dossier kunnen wel verder blijven lopen, maar opnieuw zal het de Belgische clubs nadeel bezorgen in tijdgevoelige situaties. Neem opnieuw het voorbeeld van een transfer die in de laatste uren van *transfer deadline day* tot stand komt en afgehandeld moet worden. Ook dan zal er een *a priori* controle moeten plaatsvinden en zal de AMLCO een grondige analyse moeten uitvoeren indien er een atypische verrichting is. De kans dat deze analyse nog voor het einde van *transfer deadline day* en dus het sluiten van de transfermarkt uitgevoerd kan worden is zeer klein, zeker als de transfer nog in de allerlaatste uren afgehandeld moet worden.⁸³

7.4.4.3. Melding aan de CFI

Het derde onderdeel van de verplichting is het melden van een vermoeden van witwassen en andere criminele activiteiten die uit de resultaten van de analyse zijn voortgekomen. In het kader van dit onderdeel moet de AMLCO een vermoeden van witwassen melden aan de CFI.

De melding aan de CFI wordt voorafgaand aan het uitvoeren van de verrichting gedaan. Dit betekent dat de clubs de melding zullen moeten doen voordat ze de spelerstransfer afronden. Er zijn echter mogelijkheden waarin een club de melding kan uitstellen tot na het afronden van de transfer. Eén van deze mogelijkheden was de mogelijkheid tot uitstel indien de verrichting van dien aard is dat ze niet kan worden uitgesteld en dus noodzakelijk pas na het uitvoeren van de verrichting gedaan kan worden. In dit kader zouden de voetbalclubs kunnen argumenteren dat een transfer één van dit soort verrichtingen is.

⁸³ NATIONALE BANK VAN BELGIE, "Analyse van atypische feiten en verrichtingen: commentaar en aanbevelingen van de NBB", www.nbb.be/nl/financieel-toezicht/voorkoming-van-het-witwassen-van-geld-en-de-financiering-van-terrorisme/analys-5#2-analyse-van-atypische-feiten-en-verrichtingen-door-de-amlco.

Een transfer is een tijdsgebonden verrichting die slechts gedurende een bepaalde periode gedaan kan worden door de club. In het kader van een transferdossier dat nog tijdens de laatste dag van de transfermercato afgerond moet worden, komt dit kenmerk nog overduidelijk naar voren. Gelet op het belang van transfers voor, onder andere, het budget van de clubs zoals al eerder besproken, kan er zeker gezegd worden dat de aard van een transfer en dan vooral het tijdsgebonden karakter ervoor zorgt dat de melding in bepaalde omstandigheden niet voorafgaand aan het afsluiten van de transfer gedaan kan worden. Hierdoor kunnen de clubs toch nog transfers afsluiten tot in de laatste uren van de laatste dag van de transfermercato zonder de meldingsplicht die hen door de preventieve witwaswet wordt opgelegd te negeren. De Nationale Bank van België heeft al aangegeven dat een verrichting die binnen een zeer korte termijn uitgevoerd moet worden het voorwerp kan zijn van een uitstel. De Nationale Bank van België gaf dit voorbeeld echter wel in het kader van de meldingsplicht van financiële instellingen, maar dit voorbeeld zou naar analogie toegepast kunnen worden op een spelerstransfer gelet op het tijdsgebonden karakter van de transfer.

Het tijdsgebonden karakter van een transfer zal echter wel moeilijker te bewijzen zijn indien het gaat om een dossier in de eerste dagen of weken van een *mercato* en er dus nog voldoende tijd is om de melding te doen.

Het recht van de CFI om na de melding van een verrichting de uitvoering van deze verrichting gedurende vijf werkdagen tegen te houden zal een grotere impact hebben op de afhandeling van een lopend transferdossier. Op het moment van dit verzet is het immers nog steeds niet zeker of het wel degelijk gaat om een verrichting die gelinkt kan worden aan bijvoorbeeld witwaspraktijken, het doel van de analyse van de CFI is net om dit te verduidelijken. Het verzet van de CFI heeft dan ook tot doel om de CFI voldoende tijd te geven om het vermoeden grondig te analyseren en te kunnen bepalen of er inderdaad een reden is om het vermoeden te bevestigen.

Na deze analyse door de CFI is het echter nog steeds mogelijk dat de CFI beslist dat het vermoeden niet bevestigd kan worden en het dossier zonder gevolg afgesloten wordt. Het probleem is dan wel dat het transferdossier gedurende ten minste vijf dagen, langer indien de maatregel verlengd werd op vraag van het Openbaar Ministerie, stilgelegd heeft. In het beste geval is de transfermercato na het verlopen van de verzetsperiode nog steeds geopend en kan de transfer alsnog afgehandeld worden door de clubs. In het slechtste geval is de transferperiode verlopen of is er te weinig tijd om het transferdossier op een correcte manier af te handelen of heeft de tegenpartij, de andere club in de transferonderhandelingen, reeds contact opgenomen met een andere club in het kader van een ander transferdossier aangezien het in de voetbalwereld ongewoon is om slechts met één transferdossier tegelijkertijd bezig te zijn, zoals reeds eerder aangehaald.⁸⁴

⁸⁴ K. VANDERHEYDEN en A. VAN DEN BROECK, *Strafrecht in de onderneming (3e editie)*, Mortsel, Intersentia, 2016, 370-372; CFI, "Richtsnoeren voor de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten met betrekking tot de melding van informatie aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking", 15 augustus 2020, www.nbb.be/doc/cp/nl/aml/20200815_cfi_richtsnoeren_nl.pdf, 40-45.

Door de verlengbare verzetsmogelijkheid van de CFI tegen de uitvoer van een transferverrichting zal het dus voor beide clubs moeilijk worden om in te schatten wanneer en of de verrichting daadwerkelijk zal kunnen doorgaan. Dit gebrek aan perspectief kan ervoor zorgen dat de tegenpartij dus terugvalt op een ander transferdossier voor een gelijkaardige speler waar minder onzekerheid rond de uitvoering ervan zit. Zoals reeds eerder gezegd zijn de meeste spelers uit de Belgische competitie niet de absolute topspelers waardoor de poel waarin de clubs kunnen vissen groter is en de spelers meer vervangbaar zijn voor andere spelers met hetzelfde type.

Uit deze bespreking kan er dus afgeleid worden dat de meldingsplicht dus wel degelijk een wezenlijke invloed kan hebben op de snelle en efficiënte afhandeling van een transferdossier. De invloed kan zelfs zo ver gaan dat het melden van een verrichting ertoe kan leiden dat een spelerstransfer niet op tijd kan worden afgehandeld of dat de tegenpartij ervoor kiest om een ander transferdossier af te handelen.

8. Tussentijdse conclusie

De invloed van de verplichtingen van de preventieve antiwitwaswet in het kader van de voorkoming tot het witwassen van geld zijn besproken in het licht van de werking van een Belgische professionele voetbalclub die een spelerstransfer aangaat met een buitenlandse club. Naast de invloed op de werking van een professionele voetbalclub, werd er ook gekeken naar de invloed die de verschillende verplichtingen kon hebben op de concurrentiepositie van deze clubs op de internationale transfermarkt bij het afronden van een spelerstransfer.

De eerste besproken verplichting was de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie van de cliënten en de uiteindelijke begunstigde. De ééndimensionale benadering van het begrip cliënt die er momenteel gebruikt wordt door de rechtsleer moet ook worden toegepast op de cliënten van een professionele voetbalclub door het uitblijven van een definitie specifiek toegepast op de cliënten van deze clubs. Door de ééndimensionale definitie te gebruiken werd er besloten dat de verplichting enkel van toepassing is op de uitgaande internationale transfers. Enkel in deze gevallen zullen de clubs waarop door een buitenlandse club beroep wordt gedaan in het kader van een spelerstransfer moeten voldoen aan de verplichtingen in het kader van de cliëntencheck.

Wat de invloed op de concurrentiepositie betreft, werd er besloten dat de verplichting van de cliëntencheck een negatieve invloed kan hebben. De verplichting vormt zowel op temporeel vlak als op het vlak van het gebrek aan *goodwill* bij de tegenpartij een negatieve beperking voor de concurrentiepositie van de clubs.

De temporele impact is vooral een gevolg van het feit dat de clubs bepaalde informatie moeten verzamelen met medewerking van de tegenpartij, informatie die de clubs niet meteen ter beschikking zullen hebben omdat ze normaal niet gevraagd wordt in het kader van een transferdossier. Dit kan ervoor zorgen dat een transferdossier niet tijdig afgehandeld kan worden door de partijen, gelet op het tijdgebonden karakter van een spelerstransfer.

In het kader van deze temporele impact werd er gekeken naar de mogelijkheid om de cliëntencheck uit te stellen tot na het aangaan van de zakelijke relatie in artikel 31 van de preventieve antiwitwaswetgeving als oplossing voor dit negatief effect. Er werd geoordeeld dat de optie om de check uit te stellen zeker een mogelijkheid is voor de clubs indien het inderdaad noodzakelijk om de activiteit niet te onderbreken, de opties limitatief opgesomd worden in de interne procedures en de cliënt een laag risico karakter heeft. De interne procedures spelen hier een belangrijke rol. Echter werd er wel geconcludeerd dat de noodzakelijkheid enkel aangetoond zal kunnen worden indien het op basis van de omstandigheden duidelijk is dat de check niet op tijd afgerond kan worden en de transfer niet afgerond kan worden als de check toch uitgevoerd dient te worden. Denk hierbij aan het voorbeeld dat reeds meerdere keren aangehaald werd in dit onderzoek, een transfer die tijdens de laatste dag of zelfs de laatste uren van de transferperiode tot stand komt waarbij het onmogelijk is om nog een voorafgaande cliëntencheck uit te voeren. Deze situatie zou dus een voorbeeld kunnen zijn van een situatie die wordt ingeschreven in de interne procedures.

De impact van het gebrek aan *goodwill* van de tegenpartij wordt als de grootste bedreiging van de concurrentiepositie gezien. Een situatie waarin de tegenpartij weigert om de benodigde informatie door te spelen aan de Belgische club en er liever voor kiest om in plaats daarvan één van hun andere transferdossiers af te ronden, is een situatie waarin de Belgische club weinig kan doen en het gebrek aan *goodwill* zal moeten aanvaarden. Artikel 31 zal hier geen oplossing voor bieden.

De tweede verplichting die besproken werd, was de verplichting voor de professionele voetbalclubs in het kader van hun organisatie en interne controlemogelijkheden waarbij er van de professionele clubs verwacht wordt dat ze doeltreffende gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen ontwikkelen en toepassen binnen de interne structuur van de club. Gelet op de bewoordingen van de wet en dus het feit dat deze gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen evenredig moeten zijn aan de aard en omvang van de onderworpen entiteit, werd er uiteindelijk geconcludeerd dat de verplichting uit artikel 8 van de preventieve antiwitwaswet wel een impact zou hebben op de interne structuur van de clubs door de nieuwe procedures, maatregelen... die gecreëerd moeten worden, maar dat de impact uiteindelijk wel beperkt zou blijven, ook voor de concurrentiepositie van de clubs op de internationale transfermarkt.

De interne procedures kunnen wel een positieve impact hebben op de concurrentiepositie doordat de mogelijkheden om de cliëntencheck uit te stellen op basis van artikel 31 van de preventieve witwaswet hierin moeten worden opgenomen. Elke mogelijkheid waarin een uitstel van de check wenselijk is moet gedetailleerd opgenomen worden in deze interne procedures. Indien de clubs dit doen kunnen ze veel moeilijkheden vermijden.

De aanstelling of aanduiding van de verantwoordelijke en AMLCO uit artikel 9 van de preventieve antiwitwaswet zal wel een bepaalde impact hebben op de interne structuur van de profclubs. Zoals besproken zal de verantwoordelijke immers een deel van de raad van bestuur van de clubs moeten uitmaken en over een bepaalde kennis van zaken moeten beschikken, maar zullen de meeste clubs zo een persoon niet meteen binnen hun raad van bestuur hebben zodat er een externe persoon aangetrokken zal moeten. Zowel de zoektocht naar iemand die en over de juiste kennis beschikt en over de juiste capaciteit beschikt om te zetelen in de raad van bestuur, als de inpassing binnen de structuur van deze persoon zal voor de clubs een uitdaging zijn.

De impact op de concurrentiepositie, en dan vooral de vertraging die in het doorgeven van informatie binnen de club kan sluipen door het extra tussenstation, kan het moeilijker maken om efficiënt en snel te reageren in een transferdossier. De werkelijke impact hangt echter af van de manier waarop de clubs de verplichtingen en nieuwe functies/personen zullen integreren binnen de structuur van de club en er moet dan ook geconcludeerd worden dat dit moeilijk in te schatten is.

De derde en laatste verplichting die in dit onderzoek besproken werd is de verplichting van de clubs om atypische verrichtingen op te sporen, te analyseren en te melden aan de CFI. Voor deze verplichting werden de drie afzonderlijke onderdelen van de verplichting besproken en voor elk van de onderdelen werd er gekeken naar de impact die ze kunnen hebben op werking en de concurrentiepositie van de clubs.

De controleverplichting lijkt de minste impact te hebben. Er wordt immers van een *a priori* controle uitgegaan die eventueel aangevuld kan worden met een *a posteriori* controle, maar er werd geconcludeerd dat de meeste atypische verrichtingen in het kader van een spelerstransfer via de voorafgaande controle ontdekt kunnen worden. Doordat de voorafgaande controle geïntegreerd kan worden in het takenpakket van de werknemers die zich bezighouden met de transferonderhandelingen en het transferdossier, zal de negatieve impact beperkt blijven.

De verplichting om de atypische verrichtingen te analyseren en te rapporteren zal een grotere impact hebben. De belangrijkste reden hiervoor is het feit dat de analyse en rapportering voorafgaand aan het uitvoeren van de verrichting moet gebeuren. De afhandeling van het transferdossier wordt dus *on hold* gezet tot de grondige analyse en rapportering afgelopen is. Er werd dan ook geconcludeerd dat dit zeker een negatieve invloed op de concurrentiepositie van de clubs zal hebben door de vertraging dat een dossier kan oplopen.

De verplichting om een vermoeden te melden aan de CFI zal de grootste invloed hebben op de concurrentiepositie van de clubs. Door de verzetsmogelijkheid van maximaal vijf werkdagen, of langer indien ze verlengd wordt door het Openbaar Ministerie, zal een transferdossier een lange tijd stilliggen. Niet alleen neemt de druk op temporeel vlak toe, maar ook de onzekerheid rond het dossier wordt gradueel opgebouwd naarmate het langer duurt. Er werd dan ook geoordeeld dat, indien het dossier door de CFI zonder gevolg zou worden afgesloten, de kans zeer groot is dat de transfer niet meer afgehandeld kan worden. Zij het door een probleem op temporeel vlak, zij het doordat de tegenpartij beslist heeft niet meer mee te willen meewerken.

Er moet geconcludeerd worden dat de verplichtingen die opgelegd worden door de preventieve antiwitwaswet wel degelijk een negatieve invloed kunnen en zullen hebben op de concurrentiepositie van de Belgische voetbalclubs. Zoals besproken zullen de verschillende verplichtingen een verschillende impact hebben op de concurrentiepositie waarbij sommige verplichtingen een grotere invloed zullen hebben dan andere. Opmerkelijk, en misschien niet verwacht aan de start van dit onderzoek, is het feit dat de verplichting om doeltreffende gedragslijnen, procedures en interne controlemaatregelen toe te passen een positieve impact kan hebben voor de clubs via de mogelijkheid tot uitstellen van de cliëntencheck uit artikel 31 van de preventieve antiwitwaswet.

Uit het onderzoek kwam ook duidelijk naar voren dat de negatieve invloed van de verplichtingen zich vooral zal manifesteren in tijdgevoelige omstandigheden waarin er nog maar weinig tijd is om het transferdossier af te sluiten. De verplichtingen zorgen immers voor omwegen, vertragingen... Ze zorgen ervoor dat de informatie door meer en nieuwe handen moet passeren binnen en buiten de profclub, wat ervoor zorgt dat de clubs minder snel en efficiënt kunnen handelen in een transferdossier. Snel en efficiënt kunnen handelen is echter van cruciaal belang waardoor de Belgische clubs door de toevoeging aan het toepassingsgebied van de preventieve witwaswet toch duidelijk in een zwakkere positie worden geplaatst.

9. Een clearinghouse, de oplossing?

In het vorige hoofdstuk werd duidelijk dat de uitbreiding van het toepassingsgebied van de antiwitwaswet en de impact die de verplichtingen hebben op de werking van een Belgische professionele voetbalclub, ook een bepaalde negatieve impact heeft op de concurrentiepositie van de Belgische profclubs op de internationale transfermarkt. De negatieve impact stroomt vooral voort uit het feit dat het enkel de Belgische clubs zijn die onderworpen zijn aan de verplichtingen van de wet terwijl andere buitenlandse ploegen vaak veel minder of zelfs geen nationale verplichtingen hebben in het kader van antiwitwasregels doordat België de voorloper is om zijn professionele voetbalsector binnen de preventieve antiwitwasnormering te brengen.

Een oplossing om het verschil in concurrentieposities tussen de clubs op Europees of internationaal niveau weg te werken en dus als het ware het speelveld opnieuw te effenen. Eén van de mogelijke oplossingen is het gebruik van een *clearinghouse*.

Naar aanleiding van de onderwerping van de professionele voetbalsector aan de preventieve antiwitwaswetgeving werd er binnen de Koninklijk Belgische Voetbalbond beslist om een *Clearing Department* op te richten. Er zal eerst naar dit initiatief gekeken worden. Nadien wordt er ook nog naar het recente initiatief van de FIFA gekeken om worden om *clearinghouse* op te richten voor de internationale voetbalsector.

Voordat er echter gekeken wordt naar het initiatief van de FIFA, wordt er eerst nog gekeken naar de bevoegdheid van de Europese Unie om in te grijpen op het vlak van sport in het kader van de bestrijding van witwassen en waarom er vanuit de Unie nog steeds een bepaalde terughoudendheid is om de Europese voetbalsector te onderwerpen aan de Europese witwasnormering.

9.1. Het Clearing Department van de KBVB/RBFA

9.1.1. Toepassingsgebied

De regels omtrent het Belgische *Clearing Department* zijn opgenomen in boek B, titel 8 van het Bondsreglement van de *Royal Belgian Football Association* (RBFA) en zijn van toepassing op alle spelers of clubs die een beroep doen of willen doen op de activiteiten van een tussenpersoon, de tussenpersonen die de activiteiten uitoefenen en officials.⁸⁵

Een 'club' wordt gedefinieerd als elke club die bij de KBVB aangesloten is, terwijl een 'transactie' gedefinieerd wordt als het afsluiten, hernieuwen of verlengen, dan wel beëindigen van een arbeidsovereenkomst tussen een speler en een club en/of het afsluiten van een transferovereenkomst voor een bij de KBVB aangesloten club. Een 'activiteit' is elke activiteit die een tussenpersoon onderneemt om een club of speler bij te staan in één van voormelde transacties.⁸⁶

Gelet op de verschillende definities en het toepassingsgebied vallen spelerstransfers ook onder het toepassingsgebied van het *Clearing Department*, ware het enkel in het geval waarin een Belgische club een beroep doet op een tussenpersoon in het kader van de transferonderhandelingen. De tussenpersoon waarop een buitenlandse club beroep doet is niet onderworpen aan de regels uit boek B, titel 8.

9.1.2. Functie

Het *Clearing Department* is een onafhankelijk orgaan dat toekijkt op alle contracten die makelaars, clubs en spelers afsluiten. Elke actor is hierdoor verplicht om elke transactie volgens de bepalingen van het nieuwe reglement uit te voeren en goedkeuring te vragen aan het *Clearing Department* alvorens over te gaan tot enige betaling.⁸⁷

Concreet voor een spelerstransfer betekent dit dat de tussenpersoon waarop de club een beroep wil doen tijdens de onderhandelingen geregistreerd moet zijn bij de KBVB en dat elke transactie, zijnde de transferovereenkomst, moet worden voorgelegd aan het *Clearing Department* en deze de transactie moet goedkeuren. Enkel na goedkeuring kan het overeengekomen bedrag overgeschreven worden aan de optredende tussenpersoon.⁸⁸

Om goedkeuring te krijgen van het *Clearing Department* moet er voldaan zijn aan de verplichtingen uit het bondsreglement.

De tussenpersonen moeten zich geldig registreren bij de KBVB indien hij zijn activiteiten in België wil uitoefenen en een vergoeding wil ontvangen. In principe gebeurt deze registratie voorafgaand aan de activiteiten, in het geval dat er een beroep wordt gedaan op een tussenpersoon met een bedrijfszetel buiten België, kan er een *a posteriori* registratie plaatsvinden. De *a posteriori* registratie kan niet gebruikt worden om een ongeldige registratie met terugwerkende kracht te regulariseren.

⁸⁵ Art. B8.5 Bondsreglement https://belgianfootball.s3.eu-central-1.amazonaws.com/s3fs-public/rbfa/docs/pdf/reglement/bondsreglement_reglement_federal/KBVB_bondsreglement_Boek_B_Titel_8_Tussenpersonen.pdf.

⁸⁶ Art. B8.4 Bondsreglement.

⁸⁷ PRO LEAGUE, "Verklaring Pro League: Maatregelen inzake transparantie en good governance", 30 september 2021, www.proleague.be/nl/1b/news/verklaring-pro-league.

⁸⁸ Art. B8.20 Bondsreglement.

De betaling kan niet uitgevoerd worden tot na de registratie van de tussenpersoon.⁸⁹ De registratie van een tussenpersoon is in principe geldig voor twee seizoenen.

In de aanvraag tot registratie van tussenpersonen werden een heel aantal verbintenissen opgenomen om wanpraktijken bij tussenpersonen te voorkomen. Zo verbinden de tussenpersonen zich er bijvoorbeeld toe niet actief of passief deel te nemen aan wedstrijdvervalsing en elk initiatief tot wedstrijdvervalsing direct of indirect te melden aan de KBVB.⁹⁰ Indien de tussenpersoon één van deze verbintenissen niet ondertekent en dus een onvolledig dossier inlevert, zal zijn registratie geweigerd of ingetrokken worden.⁹¹

Na registratie moet de tussenpersoon zich houden aan de verplichtingen opgelegd door de verbindingen opgenomen in de aanvraag tot registratie en de bepalingen uit het bondsreglement. In de verplichtingen die voortstromen uit de bepalingen van het bondsreglement kan, net zoals bij de verbintenissen opgenomen in de aanvraag, komt het idee om wanpraktijken door tussenpersonen te voorkomen duidelijk naar voren. De tussenpersonen zijn bijvoorbeeld verplicht om zich te onthouden van gedragingen die de belangen van de Pro League en de KBVB en de voetbalsport in het algemeen kunnen schaden, trimestrieel een lijst van uitgevoerde transacties aan het *Clearing Department* overmaken...⁹²

De tussenpersonen moeten werken met een vertegenwoordigingsovereenkomst. Dit houdt in dat elke vertegenwoordiging van een opdrachtgever en zijn tussenpersoon schriftelijk moeten worden neergeschreven in een vertegenwoordigingsovereenkomst waarin de volledige en correcte relatie van de partijen wordt beschreven. Deze overeenkomst bevat alle informatie over de vertegenwoordiging, inclusief alle vergoedingen die de opdrachtgever verschuldigd is aan zijn tussenpersoon en de betalingsvoorwaarden en -modaliteiten.⁹³

De betaling kan enkel verschuldigd zijn in de uitvoering van een dergelijke vertegenwoordigingsovereenkomst, de overeenkomst moet aantonen dat de tussenpersoon voor die club optrad tijdens de transferonderhandeling. De overeenkomst moet tegenstelbaar zijn aan de KBVB.⁹⁴

Indien het *Clearing Department* een verzoek tot betaling van een tussenpersoon ontvangt, wordt dit verzoek overgemaakt aan de *clearing* kamer die opgericht werd binnen de Licentiecommissie. Deze kamer zal dan overgaan tot het weigeren of verlenen van een machtiging tot uitvoering van de betaling. Zij zijn daarnaast ook belast met het onderzoeken van klachten aangaande activiteiten van tussenpersonen en de relaties die ze hebben met een club, een voorstel tot schorsing of intrekking aan de KBVB doen indien een tussenpersoon niet langer voldoet aan de registratievoorwaarden en verplichtingen en stelt een sanctionering voor indien ze hiertoe gevraagd worden door de Disciplinaire Raad voor het Profvoetbal indien zij vaststellen dat tussenpersonen, clubs, spelers en/of officials de verplichtingen hebben overtreden.

⁸⁹ Artt. B8.6-B8.14 Bondsreglement.

⁹⁰ Art. B8.16 en B.8.17 Bondsreglement.

⁹¹ Art. B8.18 Bondsreglement.

⁹² Art. B.24 Bondsreglement.

⁹³ Artt. B8.27-B8.29 Bondsreglement.

⁹⁴ Art. B8.44 Bondsreglement.

Indien een club toch over zou gaan tot betaling van de tussenpersoon voordat ze goedkeuring hebben ontvangen van de *clearing* kamer of de club of tussenpersoon één van de overige verplichtingen van het bondsreglement hebben overtreden, kan dit aanleiding geven tot een vordering ingesteld door het bondsparket bij de Disciplinaire Raad voor het Profvoetbal. De mogelijke sancties voor een club die kunnen volgen zijn zeer uiteenlopend en kunnen zelfs cumulatief opgelegd worden. De clubs kunnen een waarschuwing, een blaam of een boete van 2.500 euro tot 50.000 euro krijgen, ze kunnen verzocht worden om een percentage van de televisierechten af te staan ingeval van recidive (max. 10%), ze kunnen een geheel of gedeeltelijk transferverbod of verbod op aansluiting opgelegd krijgen en in de meest ernstige gevallen kan de Disciplinaire Raad zelfs overgaan tot het aftrekken van punten of, indien de vordering vóór de start van de competitie werd ingesteld, de club laten starten met een handicap.⁹⁵

In afwachting van een uitspraak of verdere behandeling kunnen de Licentiecommissie en/of de Disciplinaire Raad overgaan tot het nemen van noodzakelijke preventieve maatregelen. Dit kan er bijvoorbeeld voor zorgen dat de betaling tijdelijk geschorst wordt.

9.1.3. Geen oplossing voor de negatieve impact op concurrentiepositie

Het is dus duidelijk dat het in het belang van alle partijen is om de regels opgelegd in boek B, titel 8 van het bondsreglement na te leven. Toch zullen deze regels niet meteen oplossing bieden voor de negatieve impact die de verplichtingen uit de antiwitwaswet hebben op de concurrentiepositie van de Belgische topclubs in het kader van internationale uitgaande transfers.

Ten eerste kan er uit de bewoordingen waarmee de reglementen uit boek B, titel 8 werden opgesteld afgeleid worden dat het *Clearing Department* zich vooral wil focussen op de relatie tussen de clubs en tussenpersonen waar zij een beroep op doen, lees makelaars. Transferonderhandelingen zijn in de eerste plaats toch nog steeds handelingen die plaatsvinden tussen twee clubs en aan die relatie wordt er relatief weinig aandacht besteed door de bepalingen over het *Clearing Department*. Dat is natuurlijk niet vreemd aangezien het gaat om interne bepalingen die enkel van toepassing kunnen zijn op clubs die aangesloten zijn bij de Belgische voetbalbond.

Dat is ook meteen de tweede reden waarom een *Clearing Department* op nationaal niveau geen oplossing zal bieden. Het gaat immers enkel om een interne verschuiving van het probleem.

⁹⁵ Artt. B8.50 en B8.55 Bondsreglement.

Ondanks dat de bepalingen over 'clearing' de clubs niet zullen helpen als het gaat over de impact die de verplichtingen hebben op hun interne werking en de concurrentiepositie van de clubs, is het wel belangrijk om te erkennen dat de bepalingen een positieve invloed hebben voor het opsporen van de witwaspraktijken. De KBVB werd door de wet van 20 juli 2020 immers ook binnen het toepassingsgebied van de preventieve antiwitwaswet gebracht.⁹⁶ Dit betekent dat de KBVB net zoals de clubs ook zal moeten voldoen aan de verplichtingen van de preventieve antiwitwaswet. Dit wordt ook zeer duidelijk uit de bepalingen van het bondsreglement. Eén van de verplichtingen van de tussenpersonen is bijvoorbeeld dat ze op verzoek van het *Clearing Department* alle documenten moeten overmaken die het departement in staat stellen om bijvoorbeeld de ultieme eigenaar te identificeren. Deze verplichting stroomt duidelijk voort uit de verplichting om een cliëntencheck te doen voorafgaand aan een zakelijke relatie of occasionele verrichting. Dit is één van de verplichtingen die ook voor de clubs gelden en eerder in dit onderzoek besproken werden.⁹⁷

In de toekomst kan er misschien gekeken naar een mogelijke samenwerking tussen de KBVB en de voetbalclubs over het onderling doorgeven van informatie, waarbij de informatie gecentraliseerd wordt bij het *Clearing Department* en de clubs het kunnen opvragen. Zo kan de druk op de clubs verlaagd worden en misschien ook de negatieve invloed op de concurrentiepositie van de clubs. Daarnaast beschikt de KBVB ook over meer middelen om aan de benodigde informatie te geraken.

9.2. Het opnemen van de professionele voetbalsector in de Europese witwasnormering

Gelet op het grote internationale karakter van de voetbalsector, de grote bedragen die betaald worden voor spelers en steeds meer gevallen van witwassen in de voetbalsector die in verschillende lidstaten aan het licht komen⁹⁸ lijkt het niet meer dan logisch dan dat de Europese voetbalsector wordt opgenomen in de Europese witwasnormering.

Tijdens de tweede lezing van het wetsontwerp houdende diverse bepalingen tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten gaf een juridisch adviseur van de CFI ook aan dat de Europese Commissie bij de vijfde antiwitwasrichtlijn van 2018 ervoor heeft gekozen om de voetbalsector opnieuw niet op te nemen binnen het toepassingsgebied van de Europese witwasnormering omdat de sector er nog niet klaar voor was.⁹⁹

Tot op heden is dit echter nog niet gebeurd en ook naar de toekomst toe zijn er geen signalen dat de Europese wetgever het toepassingsgebied van de witwasnormering zal uitbreiden.¹⁰⁰

⁹⁶ Art. 31 Wet 20 juli 2020 houdende diverse bepalingen tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten.

⁹⁷ Art. B8.24 Bondsreglement.

⁹⁸ *Infra* 10-11.

⁹⁹ Wetsontwerp (J. VANDEBROUCKE) houdende diverse bepalingen tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, Parl. St. Kamer 2019-20, nr. 1324/008, 9-10.

¹⁰⁰ Zie https://ec.europa.eu/info/publications/210720-anti-money-laundering-counteracting-financing-terrorism_en.

9.2.1. Sport en de Europese doelstellingen

Er werd reeds eerder verwezen naar de belangrijke rol die de sportsector speelt en zal blijven spelen als stimulans voor de Europese doelstellingen. De keuze van het Europees Parlement en de Raad om de voetbalsector nog steeds buiten de werking van de Europese antiwitwasrichtlijn te laten kan deels verklaard worden door de bijzondere status die voetbal, en in het algemeen sport, bekleedt binnen het Europese landschap.

Volgens een Europees standpunt dat in 2007 naar buiten werd gebracht door de Europese commissie wordt sport, waaronder dus ook voetbal, gezien als een stimulans van de strategische doelstellingen van solidariteit en welvaart waarvoor de Europese Unie staat. Doordat de meeste Europeanen regelmatig aan sport doen¹⁰¹ krijgen belangrijke Europese waarden zoals teamgeest, solidariteit, tolerantie en *fair play* steeds meer aandacht en wordt er steeds meer belang aan gehecht. Daarnaast worden er volgens de Commissie een heel aantal maatschappelijke thema's beïnvloed door sport. Zo draagt sport uiteraard bij aan een betere volksgezondheid, maar zorgt sport daarnaast ook voor de bevordering van vrijwilligerswerk en actief burgerschap en draagt het in sterke mate bij aan sociale inclusie, integratie en gelijke kansen.¹⁰²

9.2.2. Sport en de Europese wetgeving

Ook binnen de Europese wetgeving bekleedt sport, en vooral zijn specifieke regelgeving, een speciale rol. In principe is de EU-wetgeving van toepassing op alle sportactiviteiten in de lidstaten. De Commissie en Europese rechtspraak erkennen echter dat sport in bepaalde mate een 'specifiek karakter' heeft. Door dit 'specifieke karakter' te erkennen, geven de Europese rechtbanken en de Commissie aan dat sommige inbreuken door de sportsector op de Europese wetgeving onvermijdelijk en inherent zijn aan de organisatie van deze sector.

Zo wordt er bijvoorbeeld aangenomen dat elke sportregel afzonderlijk getoetst moet worden aan het mededingingsrecht van de Europese Unie om te kunnen beoordelen of bepaalde mededingingsbeperkende effecten wel of niet in strijd zijn met dit mededingingsrecht. In het algemeen wordt er door het Hof van Justitie aangenomen dat een mededingingsbeperkend effect inherent is aan de organisatie van sport (en dus niet in strijd met de Europese mededingingsregels) indien de effecten die een regel met zich meebrengt in verhouding staat tot het legitieme en zuiver sportieve belang dat met de regel wordt nagestreefd. Uit deze vaste rechtspraak kan impliciet afgeleid worden dat het dus onmogelijk is voor de Europese Unie om algemeen kader uit te tekenen over de toepassing van het mededingingsrecht op de sportregels.¹⁰³

¹⁰¹ 40% van de Europeanen gaf in 2017 aan minstens één keer per week te sporten, 14% gaf aan te sporten, maar minder dan één keer per week. EUROPESE COMMISSIE, "New Eurobarometer on sport and physical activity", 2018, <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2164>.

¹⁰² EUROPESE COMMISSIE, "Witboek sport", 2007, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0391&from=EN>, 2-8.

¹⁰³ EUROPESE COMMISSIE, "Witboek sport", 2007, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0391&from=EN>, 13-14.; HvJ (3de k.) 18 juli 2006, nr. C-519/04 P., ECLI:EU:C:2006:492, Meca-Median.

Het belangrijkste probleem voor het uitblijven van een algemeen wettelijk kader voor bijvoorbeeld de strijd tegen witwassen binnen de sportsector is het ontbreken van een verdragsbasis voor het ingrijpen van de Europese Unie in de sportsector. Gelet op de artikelen 6 en 165 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie is de Europese Unie enkel bevoegd om sportactiviteiten in de verschillende lidstaten te ondersteunen en te coördineren. Een dergelijk wettelijke kader creëren valt moeilijk onder één van de bevoegdheden uit artikel 165 te brengen.¹⁰⁴

¹⁰⁴ Verslag (EP) over het sportbeleid van de EU: beoordeling en mogelijke stappen (2021/2058(INI)). Commissie cultuur en onderwijs, 8 november 2021, A9-0318/2021.

9.3. Naar een Europees clearinghouse

Het FIFA *clearinghouse*. In 2018 sprak de FIFA de ambitie uit om het transfersysteem te hervormen. Eén van de zaken om dit te bewerkstelligen was de oprichting van een *clearinghouse* dat een onafhankelijk entiteit moet worden onder de controle van de FIFA. Met de oprichting van dit onafhankelijk *clearinghouse* wil de FIFA de transparantie van het transfersysteem vergroten, de integriteit van het systeem beschermen en de solidariteitsmechanismen voor clubs die een speler hebben opgeleid versterken. Concreet wil de FIFA deze doelen bereiken door de betalingen in het kader van een transferdossier te centraliseren bij deze entiteit. Het gaat dan om zowel de procedure en de uitvoering van de betalingen van transfersommen, solidariteitsbijdrage, opleidingsvergoeding en vergoedingen van tussenpersonen. Er wordt van de clubs verwacht dat wanneer ze een internationale transfer afsluiten, ze het volledige dossier en alle overeenkomsten indienen bij het *clearinghouse*. De FIFA zal dan op basis van het dossier van de speler en de overeengekomen transfersom en vergoeding van tussenpersonen het volledige bedrag berekenen en een *compliance assessment* van het dossier doen. Wanneer dit bedrag bepaald is en de *compliance assessment* voltooid is, zal het *clearinghouse* dit doorgeven aan de desbetreffende club en vraagt voor een volledige betaling van het berekende bedrag. Na het ontvangen van het bedrag zal het *clearinghouse* dan overgaan tot het verdelen van het bedrag zodat alle rechthebbenden hun deel van het bedrag ontvangen.¹⁰⁵ De *compliance assessment* houdt in dat het *clearinghouse* een evaluatie van de verschillende partijen die betrokken zijn bij de transfer en die een betaling doen aan of ontvangen van het *clearinghouse*. De *compliance standards* die voor het onderzoek gehanteerd is de naleving van clubs met nationale en internationale regelgeving, dwingende wetten en overeenkomsten met betrekking tot internationale betalingssancties, bestrijding van witwassen en financiering van terrorismebestrijding.

De oprichting van het *clearinghouse* wordt gezien als een absolute mijlpaal in de voetbalsector om eindelijk de nodige transparantie, allesomvattendheid en integriteit in het transfersysteem te krijgen, de vooropgestelde doelen van de FIFA. Volgens een rapport van de Raad van Europa zullen die doelen zeker bereikt kunnen worden.¹⁰⁶

Ook voor de probleemstelling van dit onderzoek, de negatieve invloed die de verplichtingen van de preventieve antiwitwaswet hebben op de concurrentiepositie van de Belgische clubs op de internationale transfermarkt, kan dit een oplossing zijn. Doordat ook de regels omtrent het bestrijden van witwassen gebruikt worden om de 'compliance' van een club te beoordelen. Hierdoor zullen alle clubs die transfers willen doen moeten voldoen aan deze regels om door de controle van het *clearinghouse* te geraken. De Belgische antiwitwasreglementen zijn omzettingen van verschillende Europese instrumenten waardoor de internationale regels grotendeels overeen zullen komen met de nationale bepalingen.

¹⁰⁵ FIFA, "FIFA takes the first step for the establishment and operation of the FIFA Clearing House", 25 juli 2019, www.fifa.com/about-fifa/organisation/news/fifa-takes-the-first-step-for-the-establishment-and-operation-of-the-fifa-clearing-house; E. AUBERG, "FIFA Clearing House", 8 juli 2021, www.easportslaw.com/news/fifa-clearing-house.

¹⁰⁶ D. KOS, "FIFA transfer system reform analysis and recommendations", 31 maart 2021, <https://rm.coe.int/0900001680a28ad7>, 8-10.

Er moeten hier wel een aantal bedenkingen gemaakt worden. Bijvoorbeeld, volgens het rapport van de Raad van Europa heeft het *clearinghouse* de bevoegdheid om extra informatie op te vragen over de bedrijfsstructuur, organisatiestructuur, uiteindelijke begunstigde en bronnen van financiering om de *compliance assessment* grondig te kunnen uitvoeren. Het *clearinghouse* heeft echter niet de bevoegdheid om documentatie/bewijzen op te vragen om de juistheid van de ingediende informatie te kunnen controleren. Hierdoor kan er voor het *clearinghouse* moeilijk worden om de correctheid van de dossiers te bepalen. De vraag kan dus gesteld worden hoe efficiënt de werking van het *clearinghouse* zal zijn als ze niet alle informatie kunnen verifiëren.¹⁰⁷

Dit is slechts één van de bedenkingen gemaakt wordt bij de oprichting van het *clearinghouse*. Zowel het verslag van de Raad van Europa als andere rechtsleer geven nog verschillende andere opmerkingen over de geplande werking van het *clearinghouse*.¹⁰⁸ Hoewel de inspanningen van de FIFA toegejuicht moeten worden, zijn er nog steeds veel vragen en onduidelijkheden over de werking van het *clearinghouse*.

¹⁰⁷ D. KOS, "FIFA transfer system reform analysis and recommendations", 31 maart 2021, <https://rm.coe.int/0900001680a28ad7>, 6 en 10.

¹⁰⁸ Zie bijvoorbeeld R. LENARDUZZI, "Revisiting FIFA's Training Compensation and Solidarity Mechanism - Part. 4: The New FIFA Clearing House - An improvement to FIFA's training compensation and solidarity mechanisms?", 28 januari 2021, <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/revisiting-fifa-s-training-compensation-and-solidarity-mechanism-part-4-the-new-fifa-clearing-house-an-improvement-to-fifa-s-training-compensation-and-solidarity-mechanisms-by-rhys-lenarduzzi1>.

10. Conclusie

In de tussentijdse conclusie werd reeds duidelijk dat de verplichtingen van de preventieve antiwitwaswetgeving wel degelijk een impact zullen hebben op de interne structuur van de professionele voetbalclub. Daarnaast bleek ook dat de combinatie van de impact van op de interne structuur en de verplichtingen zelf ook een negatieve invloed kan hebben op de concurrentiepositie van de voetbalclubs op de internationale transfermarkt. In het laatste hoofdstuk werd er gekeken naar de initiatieven op nationaal en internationaal niveau die een antwoord moeten bieden op de wanpraktijken in de voetbalsector en of deze initiatieven (op termijn) een oplossing kunnen bieden voor het verschil in concurrentiepositie tussen de Belgische clubs en buitenlandse clubs.

In de eerste plaats werd er gekeken naar het *Clearing Department* dat naar aanleiding van de onderwerping van de nationale voetbalsector werd opgericht door de KBVB. Hoewel zowel de clubs als spelerstransfers binnen het toepassingsgebied van de bepalingen uit het bondsreglement over 'clearing' vallen, werd er toch geoordeeld dat de oprichting van dit departement geen oplossing is voor het verschil in concurrentieposities. Dit omdat de bepalingen vooral focussen op de relaties die tussenpersonen aangaan met clubs, spelers... en het enkel om een interne verschuiving van verplichtingen gaat.

Er moet wel geconcludeerd worden dat het *Clearing Department* in de toekomst hulp kan bieden aan de clubs. Op voorwaarde dat de clubs en het departement een manier vinden om samen te werken, kan de benodigde informatie om de verplichtingen van de preventieve antiwitwaswet te voldoen gecentraliseerd worden bij het departement. Via onderlinge samenwerking zouden de clubs deze informatie dan kunnen opvragen. Dit zorgt ervoor dat de druk op de clubs kan afnemen en dat hun concurrentiepositie uiteindelijk opnieuw versterkt kan worden.

Ten tweede werd er gekeken naar de mogelijkheid om de Europese professionele voetbalsector binnen de Europese witwasnormering te brengen omdat dit uiteindelijk de gemakkelijkste manier zou zijn om zowel de onderwerping van de professionele voetbalclubs aan de antiwitwasbepalingen te behouden en het verschil tussen de concurrentieposities weg te werken doordat alle clubs aan dezelfde regels onderworpen zouden zijn. Er moest echter, jammer genoeg, geoordeeld worden dat de Europese Unie momenteel geen concrete verdragsrechtelijke basis heeft om in te grijpen op het gebied van sport. Daarnaast zijn er ook nog geen aanwijzingen dat de Europese Unie hier snel verandering in zal brengen.

Als laatste werd er gekeken naar het initiatief van de FIFA om een *clearinghouse* op te richten. Uit de analyse bleek dat het initiatief zeker aangemoedigd moet worden en naar de toekomst toe zeker de mogelijkheid heeft om het speelveld tussen de voetbalclubs te effenen. Momenteel zijn er echter nog te veel onzekerheden en bedenkingen over de werking en procedure van het *clearinghouse* waardoor het nu nog niet gezien kan worden als een oplossing voor het probleem. Vooral het feit dat de het *clearinghouse* de informatie die door clubs aangebracht wordt niet kan controleren is het grootste probleem voor de efficiëntie en de werking van het *clearinghouse*. Indien deze problemen uitgeklaard worden, kan het *clearinghouse* wel degelijk een oplossing zijn voor het concurrentieprobleem en zal het een mijlpaal zijn in het kader van het vergroten van de transparantie binnen de voetbalsector.

Algemeen kan er geconcludeerd worden dat de onderwerping van de professionele voetbalsector aan de preventieve antiwitwaswet een impact heeft op de werking van de Belgische professionele voetbalclubs en over het algemeen een negatieve invloed heeft op de concurrentiepositie van diezelfde Belgische clubs op de internationale transfermarkt. De impact zal vooral voelbaar zijn in tijdsgebonden situaties waarin clubs maar weinig tijd hebben om een transferdossier af te ronden.

De oprichting van het *Clearing Department* en het *clearinghouse* van de FIFA zullen hier niet meteen oplossing voor zijn, met de nuance dat beide entiteiten mits enkele aanpassingen wel een grote rol van betekenis kunnen spelen voor de clubs. Het *Clearing Department* als centraal aanspreekpunt voor de verwerving en verwerking van informatie, het *clearinghouse* van de FIFA als oplossing voor de scheefgetrokken concurrentieposities.

Dit wil echter natuurlijk niet zeggen dat deze entiteiten momenteel geen enkele rol van betekenis spelen. In het onderzoek werd er besproken hoe operatie 'Propere Handen' de aanleiding was voor het aanpassen van het toepassingsgebied en het oprichten van het *Clearing Department*. Er werd ook aangehaald dat deze operatie een heel aantal wanpraktijken binnen de voetbalsector aan het licht bracht. Door de tussenkomsten van tussenpersonen aan banden te leggen aan de hand van de 'clearing' bepalingen uit het bondsreglement kunnen deze wanpraktijken wel degelijk voorkomen worden. De impact die het *Clearing Department* reeds gehad heeft, mag dus zeker niet over het hoofd gezien worden.

11. Bibliografie

11.1. Wetgeving

- Richtl.EPComm nr. 2018/843 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2015/849 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, en tot wijziging van de Richtlijnen 2009/138/EG en 2013/36/EU, Pb.L. 19 juni 2018.
- Verslag (EP) over het sportbeleid van de EU: beoordeling en mogelijke stappen (2021/2058(INI)). Commissie cultuur en onderwijs, 8 november 2021, A9-0318/2021.
- Wet 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *BS* 6 oktober 2017.
- Wet 20 juli 2020 houdende diverse bepalingen tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *BS* 5 augustus 2020.
- Wetsontwerp (J. VANDEBROUCKE) houdende diverse bepalingen tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *Parl. St. Kamer* 2019-20, nr. 55-1324/008.
- Wetsontwerp tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *Parl. St. Kamer* 2016-2017, nr. 54-2566/001.
- Wetsvoorstel (J. VANDEBROUCKE) tot wijziging van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten met het oog op de verruiming van het toepassingsgebied tot professionele voetbalclubs, *Parl. St. Kamer* 2019-2020, nr. 55-1065/001.
- Wetsvoorstel (S. VERHERSTRAETEN e.a.) tot wijziging van diverse bepalingen met betrekking tot voordelen voor sportclubs, *Parl. St. Kamer* 2019-20, nr. 0911/001.

11.2. Rechtspraak

- HvJ (3de k.) 18 juli 2006, nr. C-519/04 P., ECLI:EU:C:2006:492, Meca-Median.

11.3. Rechtsleer

- DESTERBECK, F., *Het Misdrijf & Fiscale fraude*, Mortsel, Intersentia, 2021, 130 p.
- GOETGHEBUER, J. en DESMYTTERE, F., "Witwasreglementering – Art.4", *OHRF* 2020, 79-207.
- HOUBEN R., en NUYTS, S., *A new deal for professional football in the EU*, Cambridge-Antwerpen-Chicago, Intersentia, 2021, 52 p.
- HOUBEN, R., "Het Belgisch profvoetbal aan anti-witwasnormering onderworpen – Een kritische analyse in context", *RWE* 2021-22, nr. 21, 811-822.
- NELEN, H., "Merci Mecenas! Witwassen in het professionele voetbal", *Orde van de dag. Criminaliteit en samenleving* 2015, afl. 70, 45-53.
- PREUSS, H., HAUGEN, K. en SCHUBERT, M., "UEFA financial fair play: the curse of regulation", *EJSS – Journal* 2014.

- VANDERHEYDEN, K. en VAN DEN BROECK, A. "Antiwitwasreglementering" in F. Deruyck, F. Van Volsem, en P. Waeterinckx, *Strafrecht in de onderneming*, Antwerpen, Intersentia, 2016, 357 p.
- VANDERZANDE, N., "De Belgische omzetting van de Vijfde Antiwitwasrichtlijn", *D.B.F.-B.F.R.*, 2020/4, p. 270-282.
- Vandezande, N., "De Belgische omzetting van de Vijfde Antiwitwasrichtlijn", *D.B.F.-B.F.R.*, 2020/4, p. 270-282.

11.4. Varia

- BERVOETS, D., "België pioniert met streng witwasregime in profvoetbal", *De Tijd* 11 juli 2021, www.tijd.be/ondernemen/algemeen/belgie-pioniert-met-streng-witwasregime-in-profvoetbal/10319141.html.
- CFI, "Activiteitenverslag" 2020, www.ctif-cfi.be/website/images/NL/annual_report/jv2020.pdf, 78 p.
- CFI, "Richtsnoeren voor de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten met betrekking tot de melding van informatie aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking", 15 augustus 2020, www.nbb.be/doc/cp/nl/aml/20200815_cfi_richtsnoeren_nl.pdf, 58 p.
- CONN, D., "Michel Platini detained over award of 2022 World Cup to Qatar, 2019, www.theguardian.com/football/2019/jun/18/michel-platini-arrested-over-award-of-2022-world-cup-to-qatar#:~:text=Michel%20Platini%2C%20the%20banned%20former,French%20justice%20sources%20have%20confirmed.
- DELOITTE, "Socio-economische impact studie van de Pro League op de Belgische economie", www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/be/Documents/technology-media-telecommunications/pro-league-2021_deloitte-be_report_nl.pdf, 56 p.
- E. AUBERG, "FIFA Clearing House", 8 juli 2021, www.easportslaw.com/news/fifa-clearing-house.
- EUROPEES PARLEMENT, "Resolution of 29 March 2007 on the future of professional football in Europe", 2007, www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-6-2007-0100_EN.html, 11 p.
- EUROPESE COMMISSIE, "Anti-money laundering and countering the financing of terrorism legislative package", 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021PC0421>, 126 p.
- EUROPESE COMMISSIE, "New Eurobarometer on sport and physical activity", 2018, <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2164>.
- EUROPESE COMMISSIE, "Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over de beoordeling van risico's op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering die van invloed zijn op de interne markt en verband houden met grensoverschrijdende activiteiten", 2019, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0b2ecb04-aef4-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>, 23 p.

- EUROPESE COMMISSIE, "Witboek sport", 2007, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0391&from=EN>, 20 p.
- FATF. "Money Laundering through the Football Sector", 2009, www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/ML%20through%20the%20Football%20Sector.pdf, 42 p.
- FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players, <https://digitalhub.fifa.com/m/e7a6c0381ba30235/original/g1ohngu7qdbxyo7kc38e-pdf.pdf>.
- FIFA, "FIFA takes the first step for the establishment and operation of the FIFA Clearing House", 25 juli 2019, www.fifa.com/about-fifa/organisation/news/fifa-takes-the-first-step-for-the-establishment-and-operation-of-the-fifa-cleari.
- GORISSEN, W. "Swansea City komt in Amerikaanse handen" 6 juni 2016 www.hln.be/premier-league/swansea-city-komt-in-amerikaanse-handen~a34047cd/.
- HAUSPIE, J. en VANDENABEELE, C., "De vreemde avonturen van Zhe Yun Ye", 2005, http://newsroom.roularta.be/static/07072015/juli%202005.pdf?_ga=2.228973087.2072655517.1643907987-64249879.1643907987.
- https://ec.europa.eu/info/publications/210720-anti-money-laundering-counteracting-financing-terrorism_en.
- KEA EUROPEAN AFFAIRS, "An update on change drivers and economic and legal implications of transfers of players", 2018, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/04258cbf-f9d5-11e8-a96d-01aa75ed71a1/language-en>, 73 p.
- KOS, D., "FIFA transfer system reform analysis and recommendations", 31 maart 2021, <https://rm.coe.int/0900001680a28ad7>, 30 p.
- LENARDUZZI, R., "Revisiting FIFA's Training Compensation and Solidarity Mechanism - Part. 4: The New FIFA Clearing House – An improvement to FIFA's training compensation and solidarity mechanisms?", 28 januari 2021, <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/revisiting-fifa-s-training-compensation-and-solidarity-mechanism-part-4-the-new-fifa-clearing-house-an-improvement-to-fifa-s-training-compensation-and-solidarity-mechanisms-by-rhys-lenarduzzi1>.
- MARSDEN, S. en LLORENS, M., "Barcelona would have been 'dissolved' in April if public company amid financial crisis", 2021, www.espn.co.uk/football/barcelona-espbarcelona/story/4492296/barcelona-would-have-been-dissolved-in-april-if-public-company-amid-financial-crisis-ceo.
- NATIONALE BANK VAN BELGIE, "Analyse van atypische feiten en verrichtingen: commentaar en aanbevelingen van de NBB", www.nbb.be/nl/financieel-toezicht/voorkoming-van-het-witwassen-van-geld-en-de-financiering-van-terrorisme/analys-5#2-analyse-van-atypische-feiten-en-verrichtingen-door-de-amlco.
- PRO LEAGUE, "Verklaring Pro League: Maatregelen inzake transparantie en good governance", 30 september 2021, www.proleague.be/nl/1b/news/verklaring-pro-league.
- STEENWIJK, P., "Buitenspel: witwassen, corporate governance en het gebrek aan regulering in het voetbal", www.compliance-instituut.nl/buitenspel/#_ftn1.

- TANGHE, N., "Ook Spanje heeft zijn matchfixing-schandaal: ex-speler Real Madrid gearresteerd", 2019, www.standaard.be/cnt/dmf20190528_04434642.
- UEFA, "Financial fair play: all you need to know", 2015, www.uefa.com/news/0253-0d7f34cc6783-5ebf120a4764-1000--financial-fair-play-all-you-need-to-know/.
- UEFA, "The European Club Footballing Landscape, Club Licensing Benchmarking Report Football during the pandemic, 2021, https://editorial.uefa.com/resources/026a-128c5dffdb5f-64d49e6e5300-1000/210615_ecfl_pandemic_eng.pdf, 112 p.
- UEFA, "The European Club Footballing Landscape, club licensing report financial year 2017, www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/Clublicensing/02/59/40/27/2594027_DOWNLOAD.pdf, 118 p.
- VAN IJZENDOORN, P., "Saoedi's maken van kwakkelend Newcastle United een van rijkste voetbalclubs ter wereld" 7 oktober 2021 www.volkskrant.nl/sport/saoedi-s-maken-van-kwakkelend-newcastle-united-een-van-rijkste-voetbalclubs-ter-wereld~b3cc6185/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F.
- VANRENTEGHEM, A. en DECRE, H., "Politie valt binnen bij voetbalclub Anderlecht en bij Voetbalbond: onderzoek naar witwaspraktijken bij transfer Mitrovic.", 2019, www.vrt.be/vrtnws/nl/2019/04/24/politie-valt-binnen-bij-anderlecht/.
- Verslag (EP) over het sportbeleid van de EU: beoordeling en mogelijke stappen (2021/2058(INI)). Commissie cultuur en onderwijs, 8 november 2021, A9-0318/2021.
- X, "Dit was Deadline Day: Anderlecht raakt Bakkali, Vlap en Dimata kwijt", 2 februari 2021, <https://sporza.be/nl/matches/voetbal/2021-02/dit-was-deadline-day-anderlecht-raakt-bakkali-vlap-en-dimata-kwijt~1612157499114/>.
- X, "Fan Favorite: The Global Popularity of Football is Rising", 2018, www.nielsen.com/eu/en/insights/article/2018/fan-favorite-the-global-popularity-of-football-is-rising/.
- X, "Loonlast Anderlecht baart zorgen: "honderd werknemers meer dan bij Club Brugge", 10 februari 2021 www.voetbalprimeur.be/nieuws/966630/loonlast-anderlecht-baart-zorgen-honderd-meer-werknemers-dan-bij-club-brugge.html.
- X, "OVERZICHT. Alle inkomende en uitgaande zomertransfers in de Jupiler Pro League", 6 oktober 2020, www.hln.be/belgisch-voetbal/overzicht-alle-inkomende-en-uitgaande-zomertransfers-in-de-jupiler-pro-league~a452a8a9/.
- X, "WK-rapport Kansspelcommissie 2018", <https://gamingcommission.paddlecms.net/sites/default/files/2021-02/2018%20Rapport%20-%20WK%20Voetbal%20%28NL%29.pdf>.